26րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 7031 20 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1909 ՈՒՐԲԱԹ 12 ՍԷՖԷՐ 1327 5 Mars 1909 26me année N. 7031

“ԱՐԵՒԵԼՔ„
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՈՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ

Բաժանորդագրութեան Պայմանները

Կ. Պոլսոյ համար տարեկան	80	Ղ.ս.
» » վեցամսեայ	45	»
Գաւառներու համար տարեկան	108	»
» » վեցամսեայ	60	»
Օտար երկիրներու համար տարեկան	35	Ֆր.
» » վեցամսեայ	20	»

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ

10 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آره ولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره کین بویاجیان
درعلیه غلطه

AREVELK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons/ple, Galata

10 PARAS

ՍԱՀՄԱՆԴՐՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ ՎԵՀԱՊԵՏԻ ՄԸ ԻՐԱՒՈՒՆՔԸ

Թէ ի՛նչ է Վեհապետին դիրքը Սահմանադրութեան մէջ՝ իւրաքանչիւր ազգի սահմանադրական տրամադրութիւններէն կը յայտնուի։ Կան որ շատ, կան որ քիչ իրաւասութիւններ տուած են իրենց իշխող գլուխին, կայսր կամ թագաւոր, դուքս կամ իշխան։

Օսմ. Սահմանադրութեանը մէջ Սուլթանին անձը հռչակուած է անպատասխանատու և անքննաբարելի, բայց որովհետև իրմէ՛ անուանուած է վարչապետը և այդ վերջինոյն կարգած Նախարարները պատասխանատու են ազգին կամ զայն ներկայացնող Խորհրդարանին առջև, և որովհետև բուն գործադիր իշխանութիւնը Նախարարներն են, Սուլթանին վերապահուած անպատասխանատու և անքննաբարելի հանգամանքը լոկ տեսական արժէք մը ունի և գործնականին մէջ ոչինչ կ'արժէ, քանի որ ինքը անձամբ բան մը չպիտի ընէ, այլ Նախարարութեան ձեռքով կատարել պիտի տայ։ Հետևաբար եթէ իր որ և է մէկ ապօրէն հրամանը գործադրեն, պատասխանատուն կը մնան և բնաւ չպիտի կրնան ինքզինքնին արդարացնել ըսելով թէ «Վեհապետին կամքը կատարեցինք միայն, մեզմէ բան մը չըրինք»։ Չի գիտէին թէ անիկա ամէն պատասխանատուութենէ զերծ է ու անքննաբարելի, ուստի պարտաւոր չէին կատարել անոր այն հրամանը որ օրէնքի ու արդարութեան հակառակ ըլլալով՝ պատասխանատուութիւն հրաւիրելու պիտի ծառայէր իրենց վրայ։

Այս տեսութեամբ երբ Սուլթանը իրաւունք համարի իրեն վեհապետութեան՝ ներում շնորհել Վանայ տխրահռչակ Քիւրտ աւազակապետ Հիւսէյին փաշա կոչուած հրէշածին ու հրէշադէմ արարածին, պատկանեալ Նախարարութիւնը պէտք չէ որ գործադրէ, գիտնալով թէ ամբողջ Վան նահանգի և շրջակայ բազմաթիւ նահանգներու ժողովրդոց շահը կը պահանջէ, ինչպէս և արդարութիւնն ալ կը հարկադրէ այդ մարդագազանը սանձել և վնասակար ըլլալու անկարող վիճակի մէջ դնել. ինչ որ կրնայ ըլլալ կամ յիշեալին երկարատև բանտարկութեամբը, զի վագրը գառագեղէն դուրս ձգել ներելի չէ և կամ իր բնակած արդի գաւառէն հանելով և հեռաւոր տեղ մը աքսորելով։

Ասոր հակառակ եթէ գործողութիւն մը կատարուի պատկանեալ Նախարարութեան կողմէ, այսինքն եթէ Սուլթանին անձնական փափագին գոհացում տալու համար հեռագրական հրաման ղրկուի Վան վերոյիշեալ մարդագազան Հիւսէյին փաշան բանտէն արձակելու, իբրև կայսերական ներման արժանացած, Նախարարութիւնը cause commune ըրած կ'ըլլայ Սուլթանին հետ Ըլլըզեան նախկին հայաջինջ քաղաքականութիւնը որդեգրելու և շարունակելու. վասն զի այդ վայրենաբարոյ Քիւրտը՝ որուն փաշա տիտղոս շնորհելը բոլոր արժանաւոր փաշաներուն նախատինք ընել է, ներման արժանանալուն պէս՝ ուրիշ բան չպիտի ընէ, բայց եթէ շարունակել իր նախկին Ըլլըզաշունչ ոճրագործութիւնները, միշտ ապահով ըլլալով թէ Սուլթանը պիտի ներէ իրեն և Նախարարութիւնն ալ թէև սահմանադրապէս կազմուած՝ պիտի գործադրէ անոր փափագը։

Իսկ եթէ Նախարարութիւնը չընդունի և չգործադրէ վեհապետին այդ փափագը, ինքը ուղղակի իրաւունք կամ իրաւասութիւն ունի՞ անձամբ հեռագրելու Վանայ կուսակալին կամ դատական պաշտօնէութեան գործադրել իր կայսերական ներման հրամանը և մարդագազանը բանտէն արձակել։ Կամ եթէ երբեք ընէ Սուլթանը այսպիսի ուղղակի միջամտութիւն մը, Վանայ կուսակալութիւնը կամ դատական պաշտօնէութիւնը պարտաւո՞ր են գործադրել այդ հրամանը, որ պատկանեալ Նախարարութենէն չի հաղորդուիր իրենց ըստ օրինի, այլ Սուլթանէն՝ որուն Սահմանադրութեան մէջ դիրքը որոշուած ու ճշդուած ըլլալով՝ գիտեն թէ իրաւասութիւն չունէր այդպիսի անձնական իրատէներով ճնշում բանեցնելու քաղաքային կամ դատական իշխանութեանց վրայ։ —Եթէ գործադրեն, այնքան որոշ և անարդարանալի կերպով պատասխանատու կը մնան օրէնքի առջև, որչափ այն դատարանները՝ որ իրատէի անսալով դատավճիռ արձակեն, փոխանակ օրէնքին հետևելու, ինչպէս կ'ընէին բռնակալութեան ատեն։

Արդ կը հետևի ուրեմն թէ Վանայ աւերիչ գազանին, փաշաներու նախատինք Քիւրտ Հիւսէյինին, կայսերական ներման արժանանալը և արձակուիլը հնար չէ առանց Նախարարութեան համաձայնութեանը։ Ուրեմն այն օր որ լսեցէք թէ կատարուած է այդ գործողութիւնը, գիտցէք թէ Նախարարութիւնը համակերպած է Սուլթանին անձնական կամքին՝ հայաջինջ քաղաքականութիւնը շարունակելու։ Իսկ թէ ասոր դէմ ինչպէս և ո՞ւր բողոքելու է, հարկ չկայ մեր կողմէն ըսել։

Ճիշդ այսպիսի դրութիւն մը կայ նաև Տէրսիմի աւազակ Քիւրտերու նկատմամբ։ Ասոնց մասին ալ զրոյցներ կան թէ ներման պիտի արժանանան։ Եթէ երբեք այդ ներումը կայսրէն է որ պիտի բղխի, դարձեալ միևնոյն են ըլլալիք նկատողութիւնները։ Իսկ թէ սահմանադրական կառավարութիւնը ինքն է որ պատշաճ կը համարի այդ ներումը հռչակել, Սուլթանին ներքին ցանկութիւնը դեռ չյայտնուած, ինքը կանխած և գործադրած կ'ըլլայ, ուրիշ ոչինչ։ Վասն զի բնաւ տարակոյս չկայ թէ շատ գոհ պիտի մնայ անիկա հայաջինջ և հայակեր աւազակները անպատիժ ձգելէն. թերևս ապագային մէջ նորէն ի գործ չարժելու պատեհութիւն մը ներկայանայ։

Բայց նորէն շեշտելու հարկ չենք տեսներ թէ վեհապետ մը սահմանադրական կառավարութեան մէջ գործադիր իշխանութիւն չէ, անձնական կամք կամ իշխանութիւն առաջ տանելու իրաւասութիւն չունի, այլ ամէն բանի պատասխանատուն օրուան նախարարներն են, որոնք Երեսփ. Ժողովին վստահութիւնը վայելող պիտի ըլլան և երբ այդ՝ իրենք միայն իրաւասութիւն ունին որոշելու և գործադրելու որ և իցէ խնդիր, քանի որ իրենք պիտի ըլլան անոր պատասխանատուն։

Հիմա խնդիր է ուրեմն թէ սահմանադրական վեհապետ մը երբեք պատասխանատու չէ՞ կրնար ըլլալ իր որ և է արարքին համար և իր անձը միշտ անքննաբարելի՞ է։ — Այո՛, ցորչափ շեղած չէ իրեն համար գծուած շրջանակէն. իսկ երբ դուրս ելլել ուզէ անկէ, երբ փորձէ իր անձնական կամքը իբրև օրէնք քալեցնել, օրինակի համար՝ Սահմանադրութիւնը բռնաբարել, Խորհրդարանը լուծել ըստ հաճոյս կամ չգումարել օրէնքին հակառակ, այն ատեն ոչ թէ միայն պատասխանատու են իր այդ ապօրէն կամքը կատարող Նախարարներ կամ պաշտօնեաներ՝ եթէ երբեք գտնուին, այլ և նոյն իսկ ինքը, ինչպէս պատմութիւնը մեր առջև կը դնէ ի մէջ այլոց երկու ցայտուն օրինակներ աշխարհի ամէնէն աւելի լուսաւորուած և զարգացած ազգերէն երկուքին մէջէն, այն է Անգլիա և Ֆրանսա, որոնց առաջինը իր Կարոլոս Ա. Թագաւորը 1649ին և երկրորդը իր Լուի ԺԶ. Թագաւորը 1793ին գլխատեցին հրապարակաւ՝ օրինական դատավարութենէ ետքը, վասն զի թէ՛ մին և թէ միւսը փորձեր էին Սահմանադրութիւնը բռնաբարել և ինքնակալ իշխել, ինչպէս ըրաւ Սուլթան Համիտ Բ. 32 տարի առաջ։

Ո՛չ Կարոլոս Ա. և ոչ Լուի ԺԶ. չկրցան իրենց կեանքն ազատել այն տեսութեամբ թէ իբրև վեհապետ անպատասխանատու և անքննաբարելի պէտք է նկատուի իրենց անձը։

Եւ միթէ միևնոյն վախճանը չը՞սպասէր Պարսից Մէհմէտ Ալի Շահին, եթէ սահմանադրականները յաջողին վերջնական յաղթութիւնը տանիլ ու զէնքը ձեռք ձգել։ Ուրիշ խնդիր է թէ ժամանակին փութայ ընդունիլ Սահմանադրութիւնը և հաշտուիլ սահմանադրականներուն հետ։

Ըսել է ուրեմն թէ սահմանադրական վեհապետները ամէն պարագայի մէջ չէ որ անպատասխանատու ու անքննաբարելի են։

ՄԱՐԿՈՍ ՆԱԹԱՆԵԱՆ

ՀԱՅ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԸ
Ի՞ՆՉՊԷՍ ԿԸ ՓՃԱՆԱՅ

ԲԱԲԵՐԴ, 11 Փետրուար

Տառապանքի վերջին տասներք տարիներուն մէջ հայ տուները ի՛նչպէս մոխիրի կը վերածուէին, գաւառացի հայ երկրագործը ի՛նչպէս կը քանդուէր օրէ օր, ինչպէ՛ս կը փճանար հակայաքայլ, զըրկուելով տարուէ տարի իր հօրենական հողերէն, արտերէն, տներէն ու տեղերէն և հոս հոն կը ցրուէր կամ մարապայի ըստրկային դժբաղդ վիճակին կենթարկուէր հողազրկուած, սեփականազրկուած, աղքատ ու մուրացիկ դարձած։ Քսան տարուան լենկթիմուրեան արիւնաքամ հալածանք մը և 95ի աննախընթաց ներոնական սարսափելի ջարդերը տնտեսապէս փճացուցին թէև մեր բովանդակ գիւղացի հայութիւնը, սակայն սարսուած, չարաչար ապտակուած շարքաշ, տոկուն հայ երկրագործը նորէն շա՜տ հեշտ պիտի կրնար վերականգնիլ, պիտի կրնար տնտեսական կռուանի վրայ իր ուժերը վերանորոգել իր քրտինքով, իր բազուկին թափով, իր աշխատութեան արդիւնքով, քանի որ հող ունէր մշակելիք, կը բաւէր որ տնտեսական ձեռնտուութիւն, ուրիշ խօսքով, աժան տոկոսով փոխատուութիւն ըլլար իրեն(*)։ Զրկուած այդ բարիքէն, այդ ձեռնտուութենէն, հայ գիւղացին ձեռքը կարկառեց անողորմ վաշխառուին և ինկաւ անոր գիրկը, որ տզրուկի պէս քամեց իր արդէն ցամքած արիւնը և կմախք դարձուց զինքը։ Վաշխառուն իր գիրկն ինկող գիւղացիին ամբողջ քրտինքը ծծեց, վայելեց անոր աշխատանքին պտուղը, քիչ ժամանակի մէջ տիրացաւ անոր հողերուն և իր ըստրուկը ըրաւ զայն։ Խե՜ղճ գիւղացի։ Անգամ մը համբակուլ անյագ վաշխառուին ճանկին մէջ պրկուելէ վերջ այլևս փրկութիւն չկար իրեն համար. վճռուած էր իր ճակատագիրը։ Հայաջինջ քաղաքականութեան սկիզբը դրուելէն ի վեր բոլոր հայաբնակ վայրերուն մէջ այդ ուղղութիւնը գործադրուեցաւ, բայց միջոցները միևնոյնը չէին, տեղէ տեղ կը տարբերէին, բոլորն ալ սակայն նոյն վախճանին հասնելու, նոյն նպատակին յանգելու առաջադրութեամբ։ Բաբերդի հայ գիւղացիին սահմանուած էր ամէնէն աւելի վաշխառուներու ձեռքը արիւնաքամուիլ, Բաբերդի հայ գիւղացիին օճախը անո՛նք, այդ վաշխառուները, քանդեցին ամէնէն շատ, անողորմ, անկարեկիր և անօրինակ լրբութիւնով մը։ Մեր խեղճ գիւղացիին մահաբեր ժանտախտը այդ թունաւոր տզրուկները եղան, մանաւանդ 95ի արհաւիրքէն ետքը։

Հայ վաշխառուն, որ համեմատաբար դիւրամատոյց սակով միջոցներ կը հայթայթէր և հետևապէս նուազ [illegible] պայմաններով կը ներկայանար, 95էն ետքը փճացած, աւրուած էր հրապարակէն՝ շահագործման ասպարէզը թողլով Թուրք և Լազ վաշխառուին որոնք տասը տարուան ընթացքին ոչինչով, իսկապէս ոչինչով անհագին հարստութիւններ դիզեցին, նոյն համեմատութիւնով անհամար տուներ հիմնայատակ աւերելով։ Այսօր դրամատէր, հողատէր, վաճառական հարիւրաւոր Թուրքեր ու Լազեր կարելի է թուել, որոնցմէ ամէն մէկը առ առաւելն բեռ մը տանձ, բեռ մը ձէթ կամ երկու ծրար կտաւով մտած է հայ գիւղերէ ներս և կատարեալ առևտրական Թալանի մը ենթարկած է ամբողջ տգէտ ժողովուրդը ու անհագին հարստութիւնով դուրս ելած, աւեր ու թշուառութիւն թողլով իր ետևը։ Այսպէս առաջացած ու հարստացած մին է Ծիլարացի մոլլա Մէհմէտ անունով Թուրքը որ շատ մին ալ արտերու տիրացած է Բուշտի հայ գիւղին մէջ։ Իր հրէշային վաշխառութեան զոհերէն մէկը եղած է Բուշտիի Սահակ քահանան որ իբրև ամենաթարմ օրինակ հետաքրքրութեան համար մէջ կը բերենք փաստերով և թուանշաններով միասին, աւելի համոզիչ դառնալու համար։

Երբեմն անօթի ապա վաշխառութիւնով փարթամացած այս մոլլա Մէհմէտը Սահակ քահանայի 1323 մայիս 1ին կուտայ հետևեալ արմտիքները չորս ամիս պայմանաժամով.—

36 քիլէ ցորեն 30 ղչ.էն 1080 ղրուշ (ընթացիկ գին քիլէն 20 ղչ.էն 720 ղչ.)։

22 քիլէ սարպաշ 21 ղչ.էն 462 ղրուշ (ընթացիկ գին քիլէն $13^{1}/_{2}$էն 297 ղրուշ)։

42 քիլէ գարի 15 ղչ.էն 630 ղրուշ (ընթացիկ գին քիլէն 10էն 420 ղրուշ)։

Պարտքին պայմանաժամին քահանան ընթացիկ գնով ի հաշիւ պարտքին կը վճարէ 20 քիլէ սարպաշ 20ական ղրուշէն 400 ղրուշ, 15 քիլէ գարի 15ական ղչ.էն 225 ղրուշ, ընդամէնը 625 ղրուշ։

Բայց մոլլա Մէհմէտ արմտիքի գիներուն բարձրանալուն պատճառաւ նախապէս դրամի վերածելով քահանային փոխ տրուած վերոյիշեալ արմտիքը, դարձեալ նոյնութեամբ արմտիք կը ճանչնայ և քահանային ըրած վճարները զեղչելէ առաջ % 50 քիլէ (արմտիքի տոկոս) կուգայ պահանջին վրայ և ապա կը զեղչէ վճարուածը, որով քահանային պարտքը կ'ըլլայ հետևեալը.—

	բուն պարտք քիլէ	քիլէ կամ տոկոս	գում.	վճարուած	մնաց. պարտք.
ցորեն	36	+ 18	= 54	—	54
սարպաշ	22	+ 11	= 33	— 20	= 13
գարի	42	+ 21	= 63	— 15	= 48
					115

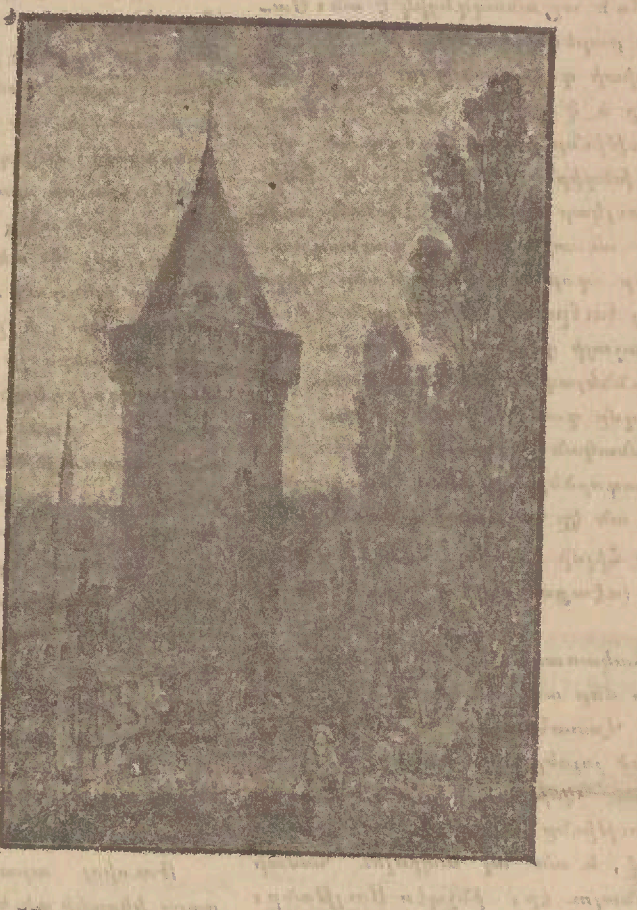

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ԱՇՏԱՐԱԿԸ 1794ԻՆ
ՎԵՐՆԱՅԱՐԿԸ ԱՅՐԵԼԷ ԱՌԱՋ

Ընդ ամէնը հարիւր տասնըհինգ քիլէ վաշխով միասին։

Մոլլա Մէհմէտ այս անգամ ալ արմտիքը ըստ վաշխառուական ընկալեալ սովորութեան՝ դրամի կը վերածէ, մուրհակ կը շինէ, և քահանային պարտքը $52^{1}/_{4}$ ոսկիի անագին գումարի մը հասած է։ Մոլլա Մէհմէտ ալ նպատակին հասած է, քահանան կըստիպէ որ կամ պարտքը ամբողջապէս վճարէ և կամ ջրարբի միակ արտը իր անուան փոխանցէ։ Քահանան ուրիշ անջրդի արտեր տալու կը յօժարի, բայց պարտապահանջը չի համակերպիր։ Պիտի ըսուի թէ այդ պարագային քահանան կրնար և կրնայ դատարանի դիմել և իր իրաւունքը յարգել տալ ու վաշխառուն ալ պատժոյ ենթարկել, քանի որ օրէնքով, իրատէով վաշխառութիւնը արգիլուած է։ Արդարացի և ճիշդ պիտի ըլլար այդ դիտողութիւնը, եթէ օրէնք, արդարութիւն և իրաւունք յարգուէին գաւառական դատարաններուն մէջ։ Հասկցնելու համար թէ գաւառային դատարաններու մէջ օրէնքը ինչպէս կը չարչարեն, մարդկային ամենատարրական իրաւունքները ինչպէս կ'ոտնահարեն և ակնյայտ, հանրածանօթ իրողութիւններ ինչպէս կը խեղաթիւրուին քմահաճօրէն, անտրամաբան և ապօրէն որոշումներու և վճիռներու ենթարկուելով, հոս փակագծով մը մէջ կը բերեմ ուրիշ թարմ օրինակ մը։ Գրեթէ մէկ տարի առաջ, անցեալ մայիսին, իրիկուն մը Սօֆի անուն Թուրք անբարոյական չնծեր մը, երկաթագործ հայ պատանի մը, երկաթի մանրուքներ տալու պատրուակով տունը տարած և ուզած էր պատիւը բռնաբարել։ Պատուախնդիր տղան ընդդիմացած էր։ Ծերը այս անգամ դանակով սպառնացած էր, բայց տղան ճարպիկ գտնուելով վիրաւորած էր զայն, ինք ալ սակայն փոխադարձաբար մահացու վէրք ստանալով երեք չորս ամիս անկողնոյ ծառայած։ Այն ատեն, բռնապետութեան ատեն, խայտառակ ծերուկին այս անբարոյական արարքը ընդհանուր զայրոյթ պատճառած էր թէ՛ Հայ, թէ՛ Թուրք շրջանակներու մէջ հաւասարապէս և հայ տղուն գովքը հիւսուած։ Այս խնդրին դատավարութիւնը փետր. 7ին տեղի ունեցաւ և ի՜նչ հեգնութիւն. թէ՛ Սօֆին և թէ՛ հայ պատանին հաւասարապէս երկերկու ամիս պատիժ տրուեցաւ։ Ահա թէ օրէնքն ու արդարութիւնը ինչպէս կ'ըմբռնուին գաւառական դատարաններու մէջ։

Դառնալով մեր նիւթին՝ աւելորդ չէ ըսել թէ մոլլա Մէհմէտ կանխած է քահանան և դիմած է դատարան, պահանջը գանձելու համար քահանային և քահանան այս պատճառով քսան օրէ ի վեր քաղքին սալայատակները կը չափչփէ, իր իրաւունքը և արդարութիւնը երևան հանել տալու։ Թէև ամէն օրինական փաստ և զօրաւոր ու կարևոր ապացոյցներ ունի այս անօրինակ վաշխառութիւնը հաստատող, բայց տեսնենք դատարանական արդարութիւնը՜ հոս ի՜նչ հեգնութիւն պիտի ցուցադրէ մեզի։

Ահա թէ ի՛նչպէս կը փճանայ մեր հայ խեղճ գիւղացին։

ԲԱԲ

(*) Կարգ մը գրողներ Սահմանադրութենէն առաջ յաճախ Ջատագովականը կ'ընէին երկրագործական պանքային. թէ ինչո՞ւ գաւառացի հայ երկրագործը մեծ մասամբ չէր կրնար օգտուիլ այդ հաստատութենէն, մենք ուրիշ առիթով պիտի խօսինք։ Առ այժմ սա՛ ըսենք որ երկրագործական պանքայի այդ երբեմնի ջատագովները պարզապէս կառավարութեան հաճոյք պատճառելու համար կը գրէին, գիտնալով հանդերձ գաւառական բոլոր հաստատութեանց հանգամանքները։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԷՆՎԷՐ ՊԷՅԻ ՀԵՏ

(Մեր մասնաւոր թղթակցէն)

ՍՕՖԻԱ, 18 փետր.

Սօֆիայի օրաթերթերէն Գամբանա այսօր հրատարակեց շահեկան տեսակցութիւն մը՝ տեղի ունեցած իր թղթակցին և Էնվէր պէյի միջև։

Անցեալ օր, եւրոպական կառախումբով Սօֆիայի կայարանէն կ'անցնէին Սահմանադրութեան հերոս Էնվէր պէյ, Օսման Սալիհ պէյ, խմբագիր Ասէֆէրի և Հաֆըզ Հագգը պէյ, զինուորական։ Երեքն ալ կ'ուղևորէին դէպի իրենց պաշտօնատեղիները։

Պատահմամբ, միևնոյն կառախումբով կը ճամբորդէ նաև Գամբանա թերթին թղթակիցը, մինչև Պելկրատ։ Ճամբան իրարու ծանօթանալով, երկար խօսակցութիւն մը կ'ունենան, որմէ Գամբանայի թղթակիցը հետևեալը կը գրէ իր թերթին՝ Պելկրատէն.

«Մենք, ժէօն-Թիւրք պետերս, դու-

“ԱՐԵՒԵԼՔ„Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (5)

ԳԱՂՏՆԻՔ
ՌՈՒՍ ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՒԱՏԱՔՆՆԱԿԱՆ ՈՃԻՐՆԵՐ

Նախնական քննութեան թղթածրարը ընդհանուր դատախազին յանձնուելէ ետքը, այս վերջինոյն կողմէ ոստիկանութենէն բացատրութիւն ուղղուեցաւ Շչիկելըքիի ազատ արձակման մասին, որ գըլխաւոր յանցաւորը կը թուէր իրեն։

Շեվիրաքօֆ առարկեց թէ պօմպան գտնուած օրը շատ մը անձեր ազատ ձըգուած էին, գործին օտարոտի ըլլալնուն։ Շչիկելըքի ալ անոնց մէջ կը գտնուէր։ Շեվիրաքօֆ խոստովանեցաւ թէ սխալած և շատ աճապարանքով գործած էին։ Բայց ի՞նչ ընելու էր հիմա, Շչիկելըքին գտնելու համար։ Այդ բանը փորձել ձևացուցին, բայց չյաջողեցան։ Մինչ ոստիկանութիւնը փնտռտուքի ելած էր կամ այնպէս կը ձևացնէր, Շչիկելըքի, անցագիր մը ծոցը և կեղծանուն մը առած, ուրիշ տեղ կը պաշտօնավարէր իբր գաղտնի ոստիկան։

ԽԱԲԵԲԱՆՆԵՐ ՈՒ ԴՐԱՄԱՇՈՐԹԵՐ

Սակայն չէին բաւականանար իրենց սարքած այն կեղծ դաւադրութիւններով ու ծուղակներով, ուր միամտօրէն կ'իյնային յեղափոխականները, զորս յետոյ Սիպերիա կը ղրկէին և երբեմն կախաղան կը հանէին։ Աւելի գծուծ միջոցներով կ'աշխատէին անպատուել կուսակցութիւնը։ Աւասիկ դէպք մը շատերուն մէջէն.

1905ի վերջերը Վարշաւայի մէջ կազմուեցաւ անիշխանական խմբակ մը, որուն բովանդակ գործունէութիւնը կը կայանար փոքր խաբեբայութեանց մէջ։

Այդ սինլքորներէն մէկը, Ռայքէլ անուն, օրին մէկը, ոստիկանական պաշտօնատունը երթալով իմաց տուաւ թէ իր խմբակը մտադրութիւն ունէր դրամ չորթելու հարուստ վաճառականէ մը, Բինքերթ անուն, որ Բրօսթա փողոցը կը բնակէր, թիւ 8 շէնքին մէջ։

— Ընկերներս բերան տալ կ'ուզեմ վարձատրութեան մը փոխարէն, ըսաւ այդ մարդը։

— Որքա՞ն դրամ կ'ուզէք, հարցուց Շեվիրաքօֆ։

— Հարիւր յիսուն րուպլի առնուազն, պատասխանեց Ռայքէլ։

— Շատ դրամ է։ Եօթանասուն րուպլի կուտամ։

—Ահ, չըլլար։ Խորհեցէք որ գործին պիտի մասնակցիմ։ Կեանքս վտանգի մէջ կը դնեմ։ Ինծի համար շատ աւելի դիւրին պիտի ըլլար բան մը չյայտնել ձեզի և այդ վաճառականէն դրամ չորթել։ Յետոյ մէջերնիս կը բաժնէինք զայն։ Այն ատեն իւրաքանչիւրնիս հարիւր յիսուն րուպլիէ աւելի գումար մը պիտի ստանար։

— Երեսուն րուպլի ալ կուտամ, բայց ձերբակալութիւնը կատարուելէն յետոյ միայն պիտի ստանաք դրամը։

Քիչ մը խորհելէ ետքը Ռայքէլ ընդունեց այդ սակարկութիւնը։ Հետևեալ օրը ոստիկանատուն երթալով յայտնեց դրամաշորթութեան ծրագրին մանրամասնութիւնները, նոյն իսկ ժամն ու օրը։ Նոյնպէս ոստիկանութեան իմաց տուաւ թէ իր ընկերներէն մէկուն քով պօմպա մը պիտի գտնուէր։

Ոստիկաններուն հետ համախորհուրդ, Ռայքէլ որոշեց ի գործ դրուելիք միջոցները՝ ձերբակալութիւնը կատարելու համար։ Բայց ամէն բանէ առաջ իր անձնական ապահովութեան վրայ կը խորհէր։ Ահա թէ ի՛նչ որոշուեցաւ։

Ոստիկան մը պիտի հետապնդէր Ռայքէլը, և այս վերջինոյն կողմէ հրազէն պիտի արձակուէր ոստիկանին վրայ։ Սարսափահար եղած, ոստիկանը գետին պիտի իյնար, իսկ Ռայքէլ օգուտ քաղելով այդ պարագայէն, իսկոյն պիտի անհետանար։

Այդ ծրագիրը սքանչելապէս գործադրուեցաւ։ Հինգ անիշխանական ձերբակալուեցան, որոնց մէջէն մէկը, ստուգիւ, պօմպա մը ունէր իր քով։ Ռայքէլ յաջողեցաւ խոյս տալ։ Նոյն իսկ ձգեցին որ Ռայքէլի հետ փախչի դրամաշորթ մըն ալ, խնայելու համար Ռայքէլի համբաւին՝ իբր անիշխանական։

Սոյն գործին հետևանքով պատուանշաններու տարափ մը տեղաց այն պաշտօնատարներուն վրայ, որոնք հիանալի կերպով վարած էին այդ գործողութիւնը։

Նախնական քննութեամբ երևան ելաւ թէ այդ դրամաշորթութեան թելադրիչը Ռայքէլն էր և նոյն ինքն հայթայթած էր պօմպան. իր ընկերները անգործ ու անօթի մարդիկ էին, զորս փողոցէն հաւաքած էր, համոզելով զանոնք և մեծ շահու մը հեռանկարը պարզելով։ Ոստիկանութիւնը բնաւ չուզեց յանձնել Ռայքէլը, և միայն այդ խեղճ զոհերը թիւրանի դատապարտուեցան։

Շատ չանցած, Ռայքէլ քանի մը ընկերներու հետ ծխավաճառի մը խանութը գնաց, դրամ բռնելու նպատակով։ Չեմ գիտեր ի՛նչպէս, բայց լեհ ընկերվարական կուսակցութիւնը իմացաւ։

Կուսակցութիւնը նողկանք կը զգար այդ դրամաշորթերուն նկատմամբ և կ'ընդվզէր անոնց արարքներուն դէմ, որոնք կուսակցութեան կը վերագրուէին. ուստի իր անդամներէն մէկ քանին դրամաշորթերուն մօտ ղրկելով աչքերնին վախցուց, որպէս զի ալ ետ ետ կենան այդ կարգի ձեռնարկներէ։ Կռիւ ծագեցաւ մէջերնին և Ռայքէլ ծանրապէս վիրաւորուեցաւ. քիչ յետոյ հոգին աւանդեց իր ստացած վէրքերուն հետևանքով։ Պատիժը գտաւ այդ մարդը, բայց վերահաս արդարութեամբ, ո՛չ թէ մարդոց արդարութեան շնորհիւ։ Առաջինը ուզած էր պարտկել զինքը, իսկ վերջինը՝ ազատել։

ԽԱՐԴԱԽՈՒԱԾ ԴԱՏԵՐ

1905 դեկտ. 11ին, ներքին գործոց նախարար և այն ատենի տիքթաթոր Թրէբօֆ բոլոր քաղաքական ոստիկանութեանց հրաման յղեց անմիջապէս ձերբակալել յեղափոխական կազմակերպութեանց պատկանող անձերը, ինչպէս նաև անոնք որոնց վրայ կասկած կար թէ յեղափոխականներուն հետ յարաբերութեան մէջ գտնուած ըլլային։

Թրէբօֆի հեռագրական հրամանին մէջ աւելցուած էր թէ հարկ էր երկու յանցաւոր դասակարգերու բաժնել բանտարկեալները, այնպիսի անձեր որոնց յանցապարտութիւնը կարելի էր հաստատել, և այնպիսիներու որոնց դէմ բաւարար ապացոյցներ չկային։ Այս վերջինները վարչական իշխանութեանց կողմէ միայն պիտի դատուէին, ինչ որ ստոյգ երաշխիք մըն էր դատապարտութեան։

Պէտք է բացատրութիւն մը տալ այդ մասին։ Քաղաքական գործի մը նախնական քննութիւնը, որ ոստիկան-զինուորներու կամ Օքրանային կողմէ կը կատարուի սկզբան, կրնայ երեք զանազան աստիճաններէ անցնիլ։

Երբ ամբաստանութիւնը հիմնուած ըլլայ տարտամ կասկածներու վրայ միայն, քաղաքական ոստիկանութիւնը ձեռք կ'առնէ ամբողջ գործը, դատապարտութեամբ մը վերջացնելու համար զայն։

Բայց երբ ապացոյցները աւելի ծանրակշիռ ըլլան, նախնական քննութիւնը, որ քաղաքական ոստիկանութեան կողմէ կը կատարուի, դատական իշխանութեան քօնթրօլին կ'ենթարկուի։ Գալով դատավճռին, մասնաւոր դատարանի մը կողմէ կ'արձակուի, որուն կ'անդամակցին դատական պաշտօնարանէն, ներքին գործոց նախարարութենէն և ոստիկանական պաշտօնարանէն մէկմէկ ներկայացուցիչ։ Այս կարգի դատավարութեանց մէջ ամբաստանեալը զըրկուած է ինքնապաշտպանութեան ամէն իրաւունքէ։

Այն գործերը, ուր կարելի է ամբաստանեալներուն յանցապարտութիւնը որոշապէս ապացուցանել, կանոնաւոր դատարաններու կը յանձնուին։ Բայց մէկէ աւելի անգամներ պատահած են որ այդ դատարաններուն կողմէ անպարտ արձակուած ամբաստանեալներ դատապարտուած ըլլան վարչական որոշումով։

Իմ պատմութեանս դառնամ։

(Շարունակելի)

չենք լմնցուցած մեր գործը։ Ձեռք ձգած Սահմանադրութիւննիս պիտի ընդլայնենք եւ փոփոխենք ամենաազատական ոգիով, մինչեւ որ հաւասարեցնենք Ֆրանսայի, Պելճիքայի եւ Անգլիոյ Սահմանադրութիւններուն։ Մեր սահմանադրական ծրագիրը երբ Խորհրդարանին ներկայացուի, ծափահարութեամբ պիտի ընդունուի։ Եւ ասիկա էր որ կը վախցնէր Քեամիլ փաշան, որ պէտք էր իյնար՝ հին րեժիմը վերականգնել փորձելուն համար։

—Բայց Սուլթա՞նը։

—Հա՛, անիկա պիտի ընդունի ակամայ։ Հիմա ալ, ինչպէս հին րեժիմի ժամանակ, ան ապրիլ կ'ուզէ։ Այս փափաքէն ծնաւ նախկին Թերօրը, ինչպէս եւ յուլիսեան յեղափոխութիւնը։ Մենք՝ ժէօն-Թուրքերս ենք ամէն ինչ։ Եւ ան, պահպանելու համար իր կեանքը, կ'ընդունի ամէն բան, ինչ որ կ'ուզենք։ Առայժմ անիկա քուքլա մըն է։

—Քուքլա, որ կը դժուարացնէ ձեր արտաքին քաղաքականութիւնը։

—Ոչ, հո՛ն ալ անազդեցիկ է ան։ Յառաջիկային բարեկարգուելիք բոլոր խնդիրները պիտի գան փաստելու աս։ Մենք կը յուսանք եւ կ'ուզենք շուտ ընդփոյթ կարգադրութիւնը ամէն ձգձգուած միջազգային խնդիրներուն, ինչպէս նաեւ Թուրքեւպուլկար վէճին։ Երէկուան ստորագրուած աւստրեւթուրք դաշնագրութիւնը մեր գործն է։ Սուլթանը միշտ պիտի մնայ քուքլա մեր ձեռքերուն մէջ։— Քեամիլ փաշայի փորձը, որով սուտ դաւադրութիւններով ուզեց Սուլթանը հին րեժիմի կողմը դարձնել, մեծ փաստ մըն է սուլթանական ապրելու փափաքին։ Մենք շահագործեցինք սուտ դաւադրութիւնը, եւ ան կը հաւատայ այժմ մեզի։

—Բայց Հիլմի փաշան աւելի բռնապետական (ռէաքսիոնէր) չէ՞ քան Քեամիլը։

—Ընդհակառակը, Հիլմի փաշան հիմակուհիմա մեր ամէնէն կարող դիւանագէտն է։ Վստահութիւն ունինք անոր վրայ եւ մեծ յոյսեր կը տածենք։ Ինչու որ անիկա կորմնցուց սուլթանական պաշտպանութիւնը մեր «յեղափոխութեան» պատճառով, եւ ան ալ ապրելու համար մեզի մօտենալու էր, ինչպէս Սուլթանը։ Իր վրայ վստահելնուս է որ ներկայ Դահլիճին պետը եղաւ, Դահլիճ մը, զոր ամբողջութեամբ սահմանադրական կը նկատենք։

Թղթակցին ըրած հարցման թէ ձեր կուսակցութեան դրութիւնը ինչպէս է այժմ, Էնվէր պէյ կը պատասխանէ.

—Մենք շատ ուժեղ ենք, Խորհրդարանին մէջ ունինք 170 կուսակից երեսփոխաններ, որոնց կը միանան նաեւ ծանր խնդիրներու ժամանակ 28 քրիստոնեայ երեսփոխանները։ Մեր ուժին կրթնած՝ սկսած ենք գործադրումը մեր կուսակցական ծրագրին։ Դուք պիտի տեսնէք մեր ուժը՝ երբոր պիւտճէին պատրաստուած ծրագիրը վիճաբանութեան դրուի։ Անոր մէջ դրուած են մեր կուսակցութեան շատ մը պահանջները. նաեւ խնդիրներ որոնք շատ կը հետաքրքրեն օտար ազգութիւնները Թուրքիոյ մէջ — դպրոցներու խնդիրը։

—Ի՞նչ միտումով։

—Նախնական եւ միջնակարգ ուսումը կատարուի սեփական լեզուով, իսկ բարձրագոյն եւ մասնաւոր ուսումը դպրոցներու մէջ, որոնք նպատակ ունին աշակերտներ հանել տէրութեան պաշտօններու համար, տիրող լեզուն պիտի ըլլայ Թուրքերէնը։ Ասիկա շատ փոքր տարբերութիւն մըն է Սանտանսքիի կուսակցութեան պահանջքներուն եւ մեր պահանջքներուն միջեւ։ Հիմա Սանտանսքի ընկերովը միասին Պոլիս է. խօսեցայ հետերնին. անոնք ալ պիտի համակերպին մեր պահանջքին, եւ կը յուսամ թէ համաձայնութիւն մը պիտի գոյանայ՝ գոհացում տալով Սանտանսքիի պահանջքին, այն է դպրոցներու գոյութիւնը տէրութեան դրամով պաշտպանել, եւ տալ կատարեալ ինքնօրինութիւն։

—Սանտանսքին ձեր համակրութիւնը կը վայելէ՞։

—Այո՛։ Ուժեղ կամք մըն է, զաքզիքայի տէր եւ փորձառու։ Շնորհիւ իր ազդեցութեանը, շատ մը պուլկար դպրոցներու բացման հրաման առած է Սերէզի մէջ եւ 15 հատ ալ նոր պիտի բանալ տայ։

— Զինուորականութիւնը Սահմանադրութեան հաւատարիմ կը մնա՞յ կոր։

—Զինուորականութիւնն ալ ժէօն Թիւրքերուն ձեռքն է։ Բայց զինուորականութիւնը պիտի պահուի միշտ հեռու քաղաքական կեանքէն, ի հարկէ, ցորչափ պահէ եւ պաշտպանէ Սահմանադրութիւնը։ Հիմակուհիմա եւ ոչ մէկ զինուորական պատերազմի փափաքող չէ. ամէնն ալ կը զգան խաղաղութեան անհրաժեշտութիւնը, ինչպէս նաեւ բարեկամական կապակցութիւնը Պուլկարիոյ, Սերպիոյ եւ Յունաստանի հետ։ Պատերազմի համար մեր մէջ քիչ կը խօսուի։ Մինչեւ իսկ աւստրեւսերպ պատերազմի մը ժամանակ հանդարտ պիտի նստինք եւ չպիտի խառնուինք ուրիշին գործերուն։

Թղթակիցը, վերջացնելով կ'ըսէ. «Կարծես այս մարդը կը վախնար խօսք մը ըսել առանց ընկերներուն հաւանութիւնը ստանալու»։

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ. — Հանր. Պարտքի վարչական Խորհուրդը կը ծանուցանէ թէ 1909 մարտ 1/14էն սկսեալ, հարիւրին երկու 2°/₀ տոկոս պիտի վճարուի Միացեալ պարտքի արժեթուղթերուն թիւ 11 կտրօնին փոխարէն. տոկոսի վճարումները մինչեւ 31/13 օգոստոս 1909 պիտի կատարուին կտրօնին վրայ նշանակուած քաղաքներուն մէջ։ Այդ պայմանաժամէն յետոյ Կ. Պոլսոյ մէջ վճարելի պիտի ըլլան։

Կ. Պոլիս, 16 փետր. 1909

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՍԵՐՊԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՀԵՏ

ՊԱԼՔԱՆՆԵՐՈՒ ՏԱԳՆԱՊԸ

Սերպիոյ Թագաւորը Բարիզի թերթի մը թղթակցին մասնաւոր ունկնդրութիւն մը շնորհեց. նախ շնորհակալութիւն յայտնեց Ֆրանսայի համակրութեանց համար. յետոյ հարցուց թղթակցին թէ ի՛նչպէս գտած էր Սերպիան. Թղթակիցը պատասխանեց թէ դժբախտաբար երկիրը ձիւնով ծածկուած ըլլալով չէր կրցած սքանչանալ անոր գեղեցկութեանը վրայ, որ հաւասար է Զուիցերիոյ գեղեցկութեանը, սակայն իրեն ամէնէն աւելի սքանչացում պատճառած է սերպ ժողովուրդին հիմնական ընթացքը, գեղեցիկ համերաշխութիւնը եւ մեծ հայրենասիրութիւնը։ Թագաւորը յայտարարեց.

«Ազնիւ ժողովուրդ մըն է, մեծ ու ամուր ձիրքերով. սակայն անոր զարգացման դէմ արգելք յարուցուած է իրաց անիրաւ կացութեամբ մը զոր ինք առաջ չէ բերած, եւ որ այսօր կ'ուզուի աւելի ծանրացնել։ Սերպիա մեծ բան մը չի պահանջեր, անոր պահանջածը այն է զոր ամէն ոք իրաւունք ունի պահանջելու. քիչ մը օդ, քիչ մը տեղ արեւուն տակ։ Սերպիա կը խեղդուի. ելք մը պէտք կայ. արդարութիւն եւ լաւ բան մը պիտի չըլլայ զայն մերժելը։ Ասկէ առաջ երբ ամբողջ ժողովրդեան կարծիքը շատ յուզուած էր, ըսին մեզ.— «Հանդարտ կեցէք. գրգռութիւն նկատուելիք բան մի՛ ընէք. ձեր բաղձանքներուն ոյժ պիտի տանք։» Մեր կողմէ ուղղամտութեամբ միթէ չյարգեցինք խոստումը։ Կատարելապէս հանդարտ կեցանք. զինուորական տեսակէտով ձեռք չառինք այն տեսակ միջոց մը որ մտահոգութիւն մը առաջ բերէ։ Ուրեմն կատարեցինք նոյն խոստումէն մեզի ինկած բաժինը։»

ՌՈՒՍԻՈՅ ԸՆԹԱՑՔԸ ՊԱԼՔԱՆՆԵՐՈՒ ԽՆԴՐՈՅՆ ՄԷՋ

Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարը կիրակի գիշեր Պելկրատի ռուս դեսպանին ուղղեց սա հեռագիրը՝ սերպ կառավարութեան հաղորդուելու համար.

«Դահլիճներու կողմէ կատարուած մանրազնին քննութենէ մը ետքը Ռուսիա ձեզ բացորձակ խորհուրդ կուտայ չպնդել ձեր պահանջումներուն վրայ՝ հողային հատուցմանց մասին, եւ տէրութեանց տալիք որոշմանը համակերպիլ կացութեան վերջնական լուծման համար։»

—Ռուսիոյ արտաքին քաղաքականութեան իրազեկ անձնաւորութիւններ այդ մասին սա տեղեկութիւնները հաղորդեցին ֆրանսական թերթի մը թղթակցին.

«Պոսնայի ու Հերսէքի կցումէն անմիջապէս ետքը միջազգային դեսպանաժողովին սկզբունքը ընդունուեցաւ բոլոր տէրութեանց կողմէ, Աւստրիան ալ միասին, հակառակ ծրագրին 7րդ յօդուածին որ կը պնդէ Պոսնայի վերաբերեալ խնդիրները դեսպանաժողովին ներկայացնելու անհրաժեշտ պէտքին վրայ։ Աւստրիա երկու տեսակ պահանջումներու առջեւ կը գտնուէր։ Թուրքիա կը բողոքէր Պերլինի դաշնագրութեամբ Աւստրիոյ յանձնուած նահանգներուն կցմանը դէմ։ Սերպիա ազգերէն համար կը պահանջէր այդ նահանգներուն կցմանը առթիւ, որ զինքը վերջնականապէս կը կղզիացնէր. Նաեւ Սերպիոյ մէջ աւստրիական տիրապետութեան առաջին հանգրուանը կը նկատէր։ Երբ Թուրքիոյ հետ դժուարութիւնները աւարտած են, քանի որ համաձայնութիւնը հինգշաբթի օրը ստորագրուեցաւ, Աւստրիա առաջ կը տանի ուղղակի համաձայնութեան իր քաղաքականութիւնը Սերպիոյ հետ, առանց տէրութեանց միջամտութեանը, որպէս զի ապահովէ իր գերակայութիւնը։ Գերմանիոյ աջակցութեամբը, որ համամիտ չըլլալով հանդերձ Աւստրիոյ ամբողջ քաղաքականութեանը, իրեն համար պատուոյ խնդիր կը նկատէ անոր ոյժ տալը, Աւստրիա կը փորձէ հաւատացնել տէրութեանց թէ սերպիական դժուարութիւնները պիտի կարգադրուին, եթէ Ռուսիա չխրախուսէ մղելու Սերպիան որ գրգռիչ եւ անհաշտ ընթացքի մը հետեւի։ Պ. Իզվոլսքիի հեռագրին նպատակն է ցոյց տալ բոլոր դահլիճներուն, նոյն իսկ Աւստրիոյ, թէ Սերպիա Ռուսիոյ կողմէ աջակցութիւն չի գտներ հողային փոխարինութեանց համար։ Միակ վերապահում մը կայ, որ է թող չտալ Աւստրիոյ դիւանագիտական կամ զինուորական կերպով ոտնձգութիւն մը ընելու Սերպիոյ մէջ։ Պ. Իզվոլսքիի ըրածը քաջասրտութիւն մը եւ ուղղամտութիւն մը կը նկատենք բարեկամ եւ դաշնակից տէրութեանց հանդէպ, երբ չուզեր զանոնք մղել Եւրոպայի խաղաղութեան համար վտանգաւոր արկածախնդրութեան մը մէջ։ Այդ արարքը քաջասրտութիւն մըն է անոր համար որ սլաւ զգացումը անշուշտ բուռն յարձակումներ առաջ պիտի բերէ մամուլին եւ Խորհրդարանին մէջ այն նախարարին դէմ որ ընդհանուր շահերու հոգածութիւնը նախամեծար համարած է իր անձնական ժողովրդականութենէն։ Պուլկարիոյ թագաւորին ճանչումը, դեսպանախորհուրդին մէջ վիճաբանութեան ենթարկելու պայմանով, լաւ ընդունելութիւն մը գտած է, վասն զի բոլոր տէրութիւններն ալ կը հասկնան թէ Ռուսիոյ համար անկարելի է մոռնալ անցեալը։ Ֆէրտինանտ Ա.ի ինքնաբերաբար ունեցած ընթացքին ետքը, ներկայ գտնուելու յուղարկաւորութեանը Վլատիմիր մեծ դուքսին, որ Պուլկարիոյ բարեկամը եղած է, Պուլկարիոյ վեհապետը ճանչնալու մերժումը նախատինք մը պիտի ըլլար թագաւորէն աւելի պուլկար ժողովրդեան։ Ելմտական միջամտութիւնն ալ արդիւնք էր Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ միջեւ պատերազմ մը արգիլելու եւ բանակցութեանց բաց դուռ մը թողելու նպատակին։ Ուրեմն այսօր գետինը մաքրուած է։ Պ. Իզվոլսքիի հեռագրին հետեւանքով Աւստրիա այլ եւս պատճառ մը չունի հաւատալու թէ Ռուսիա պատերազմի փափաքող է եւ թէ Սերպիան կը մղէ անհաշտ ընթացքի մը։ Եւրոպայի խաղաղութեան ճակատագիրը Պառոն Էրէնթալի ձեռքին մէջ է։ Եթէ կ'ուզէ Սերպիոյ վրայ յարձակիլ, անկարելի է գուշակել անոր հետեւանքները. վասն զի ցնորք մը պիտի ըլլայ յուսալ որ պատերազմը պիտի կղզիացուի։ Հանրային կարծիքը, Խորհրդարանը եւ մամուլը պիտի կրնան հարկադրել ռուս կառավարութիւնը որ ծանրակշիռ միջոցներ ձեռք առնէ։ Եթէ Աւստրիա անկեղծ է, պէտք է առաջարկութիւններ ընէ, Պերլինի դաշնագրութիւնը ստորագրող տէրութեանց թողելով Սերպիոյ տնտեսական շահերը պաշտպանելու հոգը՝ կցման իբրեւ փոխարինութիւն մը։ Ֆրանսական մամուլին մէջ Մաթէնի ընթացքը, որով ռուս կառավարութիւնը պատասխանատու կը նկատէ ներկայ դժուարութեանց համար, մեծ զարմանք պատճառեց Ռուսիոյ մէջ։ Յուսալի էր որ Ֆրանսայի հանրային կարծիքը ոյժ պիտի տար խաղաղութեան պահպանման եւ սլաւ ժողովուրդներու արժանապատուութեանը ներկայ տագնապին մէջ։ Պաշտօնական աջակցութիւնը միշտ տեղի ունեցաւ եւ Բեդերսպուրկի ֆրանսական դեսպանին ընթացքը մեծապէս կը գնահատուի։ Յուսալի է թէ, հիմա որ խնդիրը պարզուեցաւ, Ֆրանսա պիտի կրնայ հասկնալ թէ ո՛ր կողմը անկեղծօրէն կը փափաքի խաղաղութեան պահպանման։»

—Ռուսիոյ դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ կ'ըսուի որ Վիեննայի դահլիճին ընթացքէն պիտի հասկցուի թէ կարելի՞ է յուսալ խաղաղասէր վերջնական կարգադրութիւն մը։

ՍԵՒ ԼԵՌ ՊԱՏՐԱՍՏ Է ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ

Սեւ Լեռնէն վերադարձած իտալացի մը սա տեղեկութիւնները հաղորդած է իտալական թերթի մը.— Սեւ Լեռ կատարելապէս կազմ ու պատրաստ է պատերազմի համար։ Մեծ շարժումը ութ օրէ ի վեր սկսուած է եւ կը կեդրոնանայ Բրէքազանի մէջ եւ Սբիցցայի նաւահանգիստին շուրջը, որուն մէկ երրորդ մասը կը վերաբերի Աւստրիոյ։ Տասը հազար զինուորներ թնդանօթներով բանակած են Բրէքազանի շրջակայ բարձունքներուն վրայ։ Նիքոլա իշխանը, որ վերջերս Բրէքազան ժամանած էր, ճառ մը խօսեր է ժողովրդեան՝ այն սուրբ դատին համար, որ պատերազմ առաջ կը բերէ Եւրոպայի ամէնէն զօրաւոր ազգերէն մէկին հետ։ Բոլոր Սեւ Լեռնցիները, ըսեր է, պէտք է պատրաստ ըլլան։ Բոլոր Սլաւները պիտի օգնեն. նաեւ Ռուսիա որ քիչ ատենէն մարտամթերք պիտի ղրկէ։ Իշխանը նաեւ կոչ մը ըրեր է Սեւ Լեռնցի քաջարի կիներուն։ Ամէն օր Բրէքազան կը ժամանեն նախարարներ եւ կամ անոնց ներկայացուցիչները՝ Աւստրիոյ դէմ սուրբ պատերազմը քարոզելու համար։

ԱՒՍՏՐԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

Ռուսիոյ կողմէ Պելկրատի մէջ եղած դիմումը զանազան զգացումներով ընդունուեցաւ Վիեննայի մէջ։ Ռուսիոյ այդ յանկարծական նախաձեռնութիւնը իսկական անակնկալ մը պատճառեց Վիեննայի մէջ։ Ընդհանուր տպաւորութիւնը սա է.— Իցիւ թէ Ռուսիա միակ նպատակ մը ունեցած ըլլար՝ այն է համաշխարհային խաղաղութեան պահպանումը։ Կ'ըսուի թէ Ռուսիոյ ճշմարիտ զգացումը եթէ այդ է, Սերպերը պիտի հասկնան թէ պէտք է հանդարտին եւ նուազ պահանջկոտ ըլլան։ Աւստրիացիները այն ատեն միայն բանակցութեանց պիտի մտնեն անոնց հետ, տնտեսական փոխարինութիւններ ընելու մասին։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԸ

Երեսփ. Ժողովին ներկայ նստաշրջանը երեք ամիս եւս պիտի երկարաձգուի։ Այդ մասին կայս. Իրատէն Երեսփ. Ժողովին պիտի հաղորդուի ներկայ փետրուար ամիսը չաւարտած։

—Երեսփ. Ժողովը երէկ ընդհանուր գումարում չունեցաւ եւ յանձնաժողովները միայն գումարուեցան։ Ելմտից յանձնաժողովը նկատողութեան առաւ կայս. Իրատէով վաւերացած այն որոշումը թէ ժառանգորդներու փոխանցուելիք շէնքերու եւ հողերու «ինթիքալ»ի գործողութիւնը առանց ծախքի կատարուի մինչեւ յառաջիկայ ելմտական տարւոյն վերջը։ Յանձնաժողովը որոշեց թէ այդ պայմանաժամը ասկէ աւելի երկարելու պէտք չկայ. միայն թէ այդ որոշումը հարկ է ժողովրդեան հասկցնել պէտք եղած կերպով։

— Ելմտացոյցի յանձնաժողովը, դեռ ելմտացոյցը ժամանած չըլլալով, խորհրդակցութիւն չկրցաւ կատարել։ Օսմ. Պանքային եւ Տոյչէ Պանքին փոխ առնուելիք 500,000ական ոսկիին պայմանագրութեան պատճէնները բաշխուեցան անդամներուն։

—Տպագրական օրինագիծի յանձնաժողովին անդամ Էմրուլլահ էֆ. ներքին կանոնագրի բարեփոխման յանձնաժողովին նախագահ կարգուած է եւ անոր յաջորդը դեռ որոշուած չէ, որով տպագրական օրինագիծին յանձնաժողովը երէկ չկրցաւ գումարուիլ։

—Դատարկապորտներու կանոնագրին յանձնաժողովը սկսաւ վերստին աչքէ անցնել իր պատրաստած բարեփոխեալ կանոնագիրը։

—Կրթական նախարարութեան գլխաւոր ճիւղին նախագահ Սամիհ պէյ, երէկ, կրթական յանձնաժողովին ներկայանալով, յայտարարեց թէ նախնական վարժարաններու հաստատման վերաբերեալ ծրագիրները պատրաստուած է, որով խորհրդակցութիւնները յետաձգուեցան ատոնց ժամանումին։

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Բարիզէն առնուած հեռագիր մը ծանուցած էր թէ Թան լրագիրը հրատարակութիւններ կ'ընէ Անատոլուի նահանգաց մէջ մեծ խառնակութիւններ տեղի ունենալուն մասին։ Սապահի խմբագիրներէն մէկը այդ մասին տեղեկութիւն ուզեց Եպարքոսէն, որ պատասխանեց թէ այդ հրատարակութիւնները բոլորովին անհիմն են։

—Տէրսիմի երեսփոխանները ծանուցին Բ. Դրան թէ Տէրսիմի աւազակները գործունէութեան եւ յարձակումներու պիտի ձեռնարկեն։ Բ. Դուռը հրամայեց կուսակալութեան՝ արգիլել այդ յարձակումները. նաեւ գարնան կատարուելիք զինուորական գործողութեանց հիմնականէ ձեռնարկել։

—Կեսարիոյ մասին, ինչպէս յայտնի է, մէկ քանի օրէ ի վեր զանազան զրոյցներ կան՝ իբրեւ արդիւնք Կեսարիայէն Կ. Պոլիս հասած հեռագրի մը, ուր ըսուած էր թէ «բնակարաննիս անմիաս է»։ Մէկ քանի վաճառականներ Բ. Դրան դիմեցին եւ պատասխան ստացան թէ պաշտօնական տեղեկութիւն մը չկայ եւ թէ Էնկիւրիի կուսակալը Կեսարիա գտնուելով, անկարելի է որ միջադէպ մը պատահի։ Վերոգրեալ հեռագրին թուականով կուսակալին կողմէ Բ. Դրան ուղղուած հեռագրի մը մէջ ալ բան մը ըսուած չէ։ Զրոյց կայ թէ, կ'ըսէ Շուրայի Ումմէդ, վերջերս Կեսարիոյ մէջ երկրաշարժի ցնցումներ պատահած են, որով նոյն հեռագիրը այդ պատճառով ղրկուած ըլլալու է։ Լա Թիւրքի ալ կ'ըսէ թէ Էնկիւրիի կուսակալին կողմէ Բ. Դրան իբրեւ պատասխան երէկ իրիկուն ուշ ատեն քաշուած հեռագիր մը ծանուցած է թէ արտասովոր բան մը պատահած չէ եւ թէ վերջին խռովութեանց պատճառ եղողները ձերբակալուած են ու Էնկիւրի պիտի տարուին՝ դատուելու համար։ Կեսարիա ղրկուած վաշտը մինչեւ գարուն հոն պիտի մնայ։

ԴԱՀԼԻՃԻՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

Սէրվէդի Ֆիւնունի մէջ հետեւեալը հրատարակուած է «Փտա՞ծ է թէ առողջ» խորագրով.

«Երեսփ. Ժողովին մէջ հիմնուած նախարարութեան յենակէտը կազմող կուսակցութիւնը շատ տկար կ'երեւայ։ Ընդդիմադիր կուսակցութիւնը եթէ ամէն առիթէ օգտուելով հարցապնդումներու պատճառներ պատրաստէ, նաւատորմ ու բանակ պատրաստելու պէտք պիտի չմնայ՝ Հիլմի փաշայի դահլիճին անկումին համար։ Այս տկարութիւնը ո՞րկէ կը կուգայ, կ'ուզէք հասկնալ. այնպէ՞ս չէ։ Ո՛ր է, սա կառավարութեան կուսակցութիւն մը կայ. այդ կուսակցութեան իրարանցումէն, երբ հարցապնդում առաջ բերելիք խնդիր մը երեւան ելլէ։ Այդ կուսակցութեան իրարանցումէն սա կը հասկցուի որ կառավարութիւնը իրմէ պահանջուելիք բացատրութիւն մը տալու համար երբ Երեսփ. Ժողովին ներկայանալ հարկադրուի, Ժողովը բաւական պիտի նկատէ. հիմա կառավարութեան ոյժ տուող կուսակցութեան անդամներէն շատերը ընդդիմադիր կուսակցութեան կողմը անցնելով դահլիճը ինկած պիտի ըլլայ։ Եթէ այս է վիճակը, ըսել է որ երկիրը նորէն փտած կառավարութեան մը ձեռքը կը գտնուի։»

ԳՈՒՄԱՐՈՒՄՆԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐԸ

Թագվիմը Վագայիի մէջ հետեւեալ պաշտօնական զեկուցումը հրատարակուած է.

«Գումարումներու մասին 13 փետր. 1324 թուականով հրատարակուած պաշտօնական զեկուցումին մէջ ըսուած էր որ պէտք է գումարումէն առնուազն քսանըչորս ժամ առաջ ոստիկանութեան դիմելով պաշտօնագիր մը ստանալ։ Այդ հատուածը ոմանց կարծել տուած է որ գումարումներու համար ոստիկանութենէն պէտք է արտօնութիւն ստանալ, մինչդեռ նպատակը այն է որ պաշտօնագիր մը ստացուի՝ իբրեւ ապացոյց մը ոստիկանութեան պաշտօնեաներուն հանդէպ թէ առնուազն քսանըչորս ժամ առաջ տեղեկութիւն տրուած է։»

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

Պարսից դեսպանը ազդու դիմումներ ըրաւ Բ. Դրան մօտ՝ քիւրտերու կողմէ պարսկական հողի վրայ միշտ կատարուող արշաւանքներու մասին։ Դեսպանը նաեւ գանգատեցաւ որ Թուրքեւպարսիկ սահմանագլուխին խնդիրները կարգադրելու նպատակով Բ. Դրան մէջ կազմուած յանձնաժողովը բան մը չըներ։ Դեսպանը յայտարարեց Եպարքոսին թէ պարսիկ կառավարութիւնը կը խորհի վէճը ենթարկելու Անգլիոյ ու Ռուսիոյ իրաւարարութեանը։ Ինչպէս յայտնի է, 1869ի պայմանագրութեան համաձայն, երկու կողմերուն այսինքն Թուրքիոյ եւ Պարսկաստանի հաւանութիւնը անհրաժեշտ է, խնդիրը Անգլիոյ ու Ռուսիոյ իրաւարարութեանը ենթարկելու համար։

ՆՈՐ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Լա Թիւրքի կ'իմանայ թէ Կ. Պոլսոյ մէջ քաղաքական նոր կուսակցութիւն մը կազմուելու վրայ է՝ Հայրենասիրական կուսակցութիւն անունով։ Նպատակ ունի ամէն կերպով մերձեցում մը առաջ բերել Օսմ. Միութեան եւ Յառաջդիմութեան Քոմիթէին եւ Ազատականներու միջեւ։ Հայրենասիրական կուսակցութեան սկզբունքը հետեւեալն է.— «Ամէն բան Հայրենիքին համար եւ ընդդէմ ամէն տեսակ անձնական փառասիրութեան։» Այդ նոր կուսակցութեան մէջ կան ամէն տեսակ անձնաւորութիւններ։

* * *

ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ, երէկ, նկատողութեան առաւ ելմտական նախարարութեան կողմէ պատրաստուած օրինագիծ մը՝ կալուածական տուրքերու մասին, սակայն որոշեց վերադարձնել նոյն նախարարութեան՝ մէկ քանի կէտերը վերստին քննելու համար։

—Նախարարաց Խորհուրդը ելմտացոյցն ալ քննեց, սակայն չկրցաւ աւարտել։

—Շէյխ-իւլ-Իսլամը առողջացած ըլլալով, ներկայ գտնուեցաւ նախարարաց Խորհուրդին երէկուան նիստին։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ հետ ստորագրուած բրոթոքոլին կցուած բացատրութեան ծրագիրը երէկ նկատողութեան առնուեցաւ նախարարաց Խորհուրդին մէջ եւ քննութիւնները աւարտելով, ղրկուեցաւ Երեսփ. Ժողովի ատենապետին։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ կողմէ ըլլալիք հատուցման խնդիրը կարգադրելու պաշտօն ունեցող արտաքին գործոց նախարար Րիֆաթ փաշա երէկ առտու Բեդերսպուրկ ժամանեց։ Բ. Դուռը, հեռագիր մը ուղղելով Րիֆաթ փաշայի, յանձնարարեց փութով կարգադրել այդ խնդիրը, վասն զի Բ. Դուռը որոշած է ժամ առաջ վերջ մը տալ անոր։

ՊԱՍՐԱՅԷՆ կը հեռագրեն Իգտամի թէ նահանգին վիճակը արիւնէ արցունք թափել կուտայ խեղճ տէրերու եւ հայրենասէրներու։ Նահատակներու մաքուր արիւնովը ձեռք բերուած Սահմանադրութիւնը Պասրա չէ հանդիպած։ Կացութիւնը հետզհետէ կը վատթարանայ. ժողովուրդը անճրկած է տեսնելով որ ապահովութիւն չկայ եւ հարստահարութեանց առջեւը չառնուիր։ Կուսակալը թէեւ պարկեշտ անձ մըն է, սակայն փոխանակ ձեռքը գտնուած ոյժերով գործ տեսնելու, թղթակցութիւններով ժամանակ կ'անցընէ։ Նահանգին իրական պէտքերը տեսնելու եւ եռանդագին աշխատելու կարողութիւնը չունի. ֆիզիքապէս ալ տկար է։ Զինուորական հրամանատարին ընթացքն ալ անբաւական է ներկայ տագնապը փարատելու։ Օտարականները չորս աչքով կը սպասեն հետեւանքին, որ խիստ ծանրակշիռ պիտի ըլլայ։ Հեռագիրը պէտք ցոյց կուտայ կարող կուսակալի մը եւ զինուորական հրամանատարի մը։ Իգտամ կ'ըսէ թէ Բ. Դուռը այդ մասին պաշտօնական տեղեկութիւն չունի։

ՍԱԼԱՀԷՏՏԻՆ ԻՇԽԱՆԸ. — Սուլթանը իմանալով որ Սուլթան Մուրատ կայսեր որդին՝ Սալահէտտին էֆ. մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ է, միւսահիպ Նասիր աղայի միջոցաւ որպիսութիւնը հարցնել տուաւ։ Իշխանը սկսած է ապաքինիլ։

ԴԱՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐ Մանիասիզատէ Րէֆիգ պէյի հիւանդութիւնը բաւական ծանրացած է, նոյն իսկ երէկ իրիկուն զրոյց ելաւ թէ մեռած է, սակայն վերջին լուրը այն է թէ հոգեվարք է։

—Կ'ըսուի թէ դատական նախարարի պաշտօնը պիտի յանձնուի վճռաբեկ ատեանին պատժական ճիւղին նախագահ Սալիհ պէյին։

ՆԻԿՈԼԻԱՅԷՆ ուղղուած հետեւեալ հեռագիրը կը հրատարակէ Իգտամ.— «Երեսփոխան էֆ.ներ, միթէ խելքի ու բանականութեան դէմ ձեր ընթացքովը Օսմ. փառքը նուաստացնելու համա՞ր է որ ազգը ձեզ երեսփոխան ընտրեց։ Արտաքին ոյժի մը ազդեցութեանը տակ ձեր տուած որոշումները ազգին կեանքին վերջ մը տալու հանգամանքը ունին, որով ազգին յաւիտենական հեծեծանքներէն ու անէծքներէն միթէ ձեր խիղճը պիտի չզգածուի։ Ո՞ր օրէնքով, ո՞ր խիղճով ձգեցիք Քեամիլ փաշայի դահլիճը, որ բոլոր Օսմանցիներուն համար քաղաքակրթեալ աշխարհին մէջ փառաւոր դիրք մը ձեռք բերելու կ'աշխատէր, եւ որ մեր նուիրական հայրենիքին մահացու վէրքերուն դարմանումովը զբաղած էր։ Ինչո՞ւ ենթարկուեցաք իրենց ապօրէն փափաքները իրագործել ուզող չարագործներու թելադրութեանց. ցնորքներու ինչո՛ւ գոյութիւն տուիք։ Միթէ չմտածեցի՞ք թէ ձեր այդ ընթացքովը, որ մեր նուիրական հայրենիքին համար կրնայ մեծամեծ վտանգներ առաջ բերել, ազգին առջեւ յաւիտենապէս պատասխանատու պիտի մնաք։ Բոլոր այս պարագաները ձեզմէ կը հարցնենք ազգին անունով։»

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԴԵՍՊԱՆԸ.—Ֆրանսական թերթերէ մէկ քանին կ'ըսեն թէ Կ. Պոլսոյ ֆրանսական դեսպան Պ. Քոնսթան պիտի չկրնայ իր պաշտօնը շարունակել եւ թէ անոր պիտի յաջորդէ Օսմ. Հանրային Պարտքի Վարչութեան մէջ ֆրանսական առժամեայ պատուիրակ Պ. Արսէն Հանրի։

ՃԱՊՈՆԻ կայս. գերդաստանէն Քոնի իշխանը, որ Եւրոպայի մէջ պտոյտ մը կը կատարէ, մէկ քանի օրէն Կ. Պոլիս գալով երեք-չորս օր պիտի մնայ։ Իշխանը սպայակոյտի կարող սպայ մըն է։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ խորհրդական Պ. Շառլ Լօռան, որուն պաշտօնավարութեան պայմանաժամը աւարտած է եւ Ֆրանսա կը վերադառնայ, այսօր Սուլթանին պիտի ներկայանայ ֆրանսական դեսպանին հետ։

ԶԲՕՍԱՇՐՋԻԿՆԵՐԸ. — Գերմանական Կրոսեր Քուրֆիւրստ շոգենաւով երէկ Կ. Պոլիս ժամանեցին հարիւր ութ ամերիկացի զբօսաշրջիկներ։

Պ. ՏԸ ԼԱ. ՊՈՒԼԻՆԻԷՌ, Աթէնքի ֆրանսական դեսպանը, ֆրանսական պատուիրակ կարգուեցաւ Օսմ. Հանրային Պարտքի վարչական Խորհուրդին մէջ։ Ինչպէս յայտնի է, հիմակուան պատուիրակ Պ. Արսէն Հանրիի պաշտօնը առժամեայ է։

ԵՐԲԵՄՆԻ ՊԱՐՏՔԵՐԸ. — Մինչեւ հիմա ելմտական պաշտօնարանին մէջ արձանագրուած երբեմն պարտքերուն գումարը հասած է 850,000 օսմ. ոսկիի։

ԹԵՎՖԻՔ ՓԱՇԱ, արտաքին գործոց նախորդ նախարարը, չուզեր թողուլ Այաս Փաշայի ապարանքը զոր ժամանակին Սուլթանը շնորհած էր իրեն։ Կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք պիտի առնէ այդ ապարանքը ստանալու համար, վասն զի արտաքին գործոց նոր նախարար Րիֆաթ փաշա Կ. Պոլսոյ մէջ բնակարան չունենալով անոր պիտի յատկացուի։

ՈՍՏԻԿԱՆՆԵՐԸ. — Սէրվէթ կ'ըսէ թէ ոստիկանութեան գոմիսէր մը զանազան տեղեր կը փոխադրէ՝ պահուելու համար Ոստիկանութեան Դուռը ղրկուած այն առարկաները որոնք գողերու ձեռքէն առնուած են։

ՍՈՖԻԱՅԷՆ օսմ. գոմիսէրը ծանոյց Բ. Դրան թէ պուլկար կառավարութիւնը որոշած է պատերազմական վիճակի մէջ պահել սահմանագլուխը։

ՄԱՎՈՒՆԱՃԻՆԵՐԸ յառաջիկայ երկուշաբթիէն սկսեալ գործադուլ պիտի ընեն, վասն զի չեն ուզեր որ շոգենաւային մէկ քանի ընկերութիւններ իրենց մասնաւոր մավոնաները ունենան։ Կ. Պոլսոյ առեւտրական ծովային ատեանը յանձնաժողով մը կազմեց՝ խնդիրը ուսումնասիրելու համար։

ՀԱՄԻՏԻԷ հեծելագունդերը ցրուելու համար, կ'ըսուի թէ, ծրագիր մը կը պատրաստուի։

[illegible] ատեանին նախագահութիւնը անդամներէն Նիմէթուլլահ էֆ.ի պիտի յանձնուի Նէճիպ Մէլհամէի դատին մէջ, որ վաղը տեղի պիտի ունենայ։

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ վերատեսչութեան հրաման տրուեցաւ՝ չընդունիլ Պուլկարիայէն եկած այն նամակները որոնց վրայ Ֆէրտինանտ թագաւորին կենդանագիրը պարունակող նամականիշներ կան։

ՍԱՄԱԹԻՈՅ մէջ երէկ պատահածը հրդեհ չէր. տեղւոյն յունական եկեղեցին մօտերը կրօնական հին հագուստներ այրուեցան, ըստ սովորութեան։

ՍՈՖԻԱՅԷՆ մեր թղթակիցը կը գրէ մեզ փետր. 18 թուով. «Երէկ կայծակի արագութեամբ տարածուեցաւ այն լուրը թէ Թուրքեւպուլկար վէճը լուծուած է ուղղակի երկու տէրութեանց միջեւ, պայմանաւ որ Պուլկարիա 125 միլիոն վճարէ, լուր մը որուն հեղինակն է Վիեննայի Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ, Սոֆիայէն ստացած հեռագրին համաձայն։ Սոֆիայի մէջ ամէն ոք յանկարծակիի եկաւ այս լուրէն. մի միայն սա պատճառաւ որ վերջերս ուղղակի ո եւ է բանակցութիւն կատարուած չէ եւ այս առթիւ անվստահութեամբ կը վերաբերուին։ Քաղաքական շրջանակներու մէջ հետեւեալ յայտարարութիւնը կ'ընեն այս առթիւ. «Կառավարութիւնը ո՛չ ուղղակի բանակցութիւն կատարած է Թուրքիոյ հետ, ոչ ալ համաձայնած է 82 միլիոնէն աւելի վճարելու։ Այս է գումարը զոր Պուլկարիան պիտի վճարէ»։ Իսկ թէ Թուրքիան որչա՞փ պիտի ստանայ, ատիկա այլեւս իրականութիւն է թէ 125 միլիոն Ռուսիա պիտի վճարէ։ Իսկ թէ ո՞րչափ հնչուն դրամ, եւ կամ ո՞րչափ պիտի հաշուուի Թուրքիոյ պարտքին փոխարէն, ասոնք խնդիրներ են որոնք պիտի կարգադրուին այժմ Րիֆաթ փաշայի եւ ռուս կառավարութեան միջեւ։ Եւ այդ համաձայնութեան վաւերացումը կը սպասուի մօտ օրէն եւ պիտի ստորագրուի Րիֆաթ փաշայի եւ Իզվոլսքիի կողմէ։ Իսկ Պուլկարիոյ անկախութեան ընդունուիլը ե՞րբ պիտի ըլլայ. ասիկա կախում ունի Թուրքեւռուս բանակցութեան բրոթոքոլին ստորագրուելէն եւ անկէ ետքը միայն մեծ տէրութիւնները ու ամենաառաջինը Թուրքիան պիտի ընդունին Պուլկարիոյ անկախութիւնը։ Պուլկար կառավարական շրջանակներու մէջ շատ մտադրութեամբ կը նկատուի այս խնդիրին լուծումը, եւ անհամբեր կը սպասեն անոր։»

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԱԶԱՏ ՆԱՐԾԻՒԹՆԵՐ

Այս առտուան թերթի մը մէջ կը կարդամ որ Միհրդատ էֆ. Հայկազնի համբաւաւոր տռամը — որ անշուշտ պատմութեան մէջ պիտի անցնի — երկրորդ անգամ պիտի ներկայացուի Բրթի-Շանի թատրոնին մէջ, ամէն կողմէ յայտնուած փափաքներու վրայ։

Այս ներկայացման հասոյթին ի՛նչ նպատակի յատկացուիլը յայտարարուած չըլլալով, իրաւամբ կ'ենթադրեմ որ այս երկրորդ ներկայացման արդիւնքն ալ թատերախաղին հերոսին պիտի վիճակուի։

Արդի ժամանակիս մէջ տիրող ազատութեան (աւելի ճիշդ պիտի ըլլար ըսել՝ անիշխանութեան) պատճառովը ամէն օսմ. քաղաքացի ազատ ըլլալով իր շարժումներուն մէջ, բնականաբար ո՛չ ինծի կ'իյնայ արգիլել ո եւ է անհատ մը այսինչ կամ այնինչ բանը ընելէ, ոչ ալ ուրիշին։ Հետեւաբար ոչ ոք կրնայ արգիլել որ Միհրդատ էֆ. Հայկազն իր համբաւաւոր թատերախաղը ոչ միայն երկու այլ բիւրիցս անգամ ներկայացնէ, նոյն իսկ մշտակայ թատրոնի մը հանգամանքը տալով անոր, եւ միշտ, աւելորդ է ըսել, գոյացած հասոյթները ի պատիւ իր... գրպանին։ Վայրկեան մը նոյն իսկ կ'ընդունիմ որ Միհրդատ էֆ. Հայկազն — զոր քսան տարիէ ի վեր ճանչնալու պատիւը ունիմ — ամէն արժանիք իր վրայ կը միացնէ վայելելու համար Նէճիպ Մէլհամէական ներկայացումներուն հնչուն արդիւնքները։ Մասնաւորապէս սա պարագան կ'ընդունիմ որ Միհրդատ էֆ. Հայկազն եղած է մէկը այն հազարաւոր Հայերէն որոնք չարաչար խոշտանգուեցան հին րէժիմին օրով, զանազան հրէշներու մագիլներուն մէջ։

Այս բոլոր բաները ընդունելով հանդերձ, չեմ կրնար կոր հաշտուիլ այն գաղափարին հետ թէ ի՛նչպէս հայ անհատ մը — որուն պարագային տակ կը գտնուին ուրիշ անհամար հայ անհատներ — իրաւունքը եւ առանձնաշնորհումը կուտայ ինքզինքին օգտուելու, ոսկեհունչ կերպով, այն արիւնալի դրուագներէն, որոնց սեպհականութեան իրաւունքը իրմէ դուրս տակաւին հազարաւորներ կը վայելեն։

Նկատելով որ Միհրդատ էֆ. Հայկազն նոյնքան Հայ կամ նոյնքան հերոս է որքան որ են ուրիշ անհամար Հայեր, եւ նկատելով որ Միհրդատ էֆ. Հայկազն՝ իր այդ հանգամանքովը՝ շնորհը կը վայելէ իր կրած չարչարանքներուն անոյշ պտուղը ըմբոշխնելու հիմակ, ինչ պատճառ կայ որ հարիւրապատիկ աւելի տանջուած չարչարանքներու մէջ մաշած հատած լքնցած գործիչներ կամ յեղափոխականներ իրենց ապրած չարչարանքներուն պտուղը վայելելու իրաւունքէն զրկուին։

Այս զրկանքը վրանրաց անիրաւութիւն մը նկատելով, և մանաւանդ չկենալով ո և է զօրաւոր պատճառ որպէս զի խտրութիւն դրուի Միհրդատ էֆ. Հայկազնի և ուրիշ նոյնքան (եթէ ոչ աւելի) արժանաւոր հերոսներու միջեւ, ներկայիս կ'առաջարկեմ բոլոր Միհրդատ էֆ. Հայկազնի հանգամանքին մէջ գտնուող Հայերուն որ — ա՛լ առաջին դժուարին քայլը առնուած ըլլալով — իրենք ևս մէյմէկ պիէսս պատրաստեն կամ պատրաստել տան քաղուած իրենց կեանքին տրամաթիկ դրուագներէն և անոնցմով ներկայացումներ սարքեն ի պատիւ իրենց… գրպաններուն, որոնք կ'ենթադրեմ թէ նոյնքան թեթեւ ու նիհարակազմ են որքան…։

Այսպէսով բաւական զուարճալի, յուզումնալից ու շահաբեր արհեստի մը դուռ բացուած կ'ըլլայ, արդիստական տաղանդներ երեւան կուգան և հայ թատրոնը,— զոր գրեթէ ջնջած էր բռնապետութիւնը,— կը վերակենդանանայ, կը զարգանայ, կ'ուռճանայ…։

Ուրեմն, անուղղակի կերպով, Միհրդատ էֆ. Հայկազն հիմնաքարը դրած կ'ըլլայ հայկական նոր, ազատ, տրամաթիկ և հնչուն թատրոնին, այն պայմանով սակայն որ իր այս նախաքայլը հետեւողներ ունենայ, իրաւունքի և հաւասարութեան գետնին վրայ։

Եւ քիչ մը աւելի ընդարձակելով նոր հիմնուած այս թատրոնին սահմանները և հաւասարութեան և իրաւունքին ըմբռնումը, հարկ պիտի ըլլայ որ հայկազնեան բեմը փոխադրուի նաեւ գաւառները, ուր մեր հարիւր հազարաւոր եղբայրները տարիներէ ի վեր՝ առանձին առանձին՝ այնքան տառապեցան ու դեռ կը տառապին որքան տառապեցաւ Միհրդատ էֆ. Հայկազն, ու գաւառի բոլոր Նէֆիզ Մէլհամէները բեմին վրայ հանուին։ Կրնաք երեւակայել թէ քանի հազար պիեսս պիտի պատրաստուի և որքան բազմաթիւ բեմեր պիտի կանգնուին գաւառներուն մէջ։

Հայ հասարակութիւնը իր ծանօթ անկողմնակալ ոգիովը անշուշտ պիտի քաջալերէ հայկազնեան ոճով բոլոր այս «ի պատիւ» ներկայացումները և պիտի վարձատրէ բոլոր տառապեալներն անխտիր։

Օր պիտի գայ, ուրեմն, որ Պոլսէն սկսեալ մինչեւ գաւառները հայկազնեան բեմերու անվերջանալի շարք մը երեւան պիտի ելլայ, և մեր բոլոր հերոսները իրենց տաժանագին վաստակին արժանաւոր հատուցումը պիտի գտնե՛ն վերջապէս։

Ես պիտի առաջարկէի որ այս արթիստական գաղափարին հեղինակ Միհրդատ էֆ. Հայկազնի ի պատիւ երրորդ ներկայացում մըն ալ սարքուէր ի Թէփէ-Պաշի… իր գեղեցիկ ու բազմաւոր յղացումին ի վարձ։

ԵՐՈՒԽԱՆ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ

ՔՆՆԻՉ ԱՆԴԱՄՆԵՐՈՒՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐԸ

ԽՈՇՈՐ ՊԱՐՏՔ ՄԸ

Տնտես. Խորհուրդը ասկէ առաջ իր վերջին նիստերէն մէկուն մէջ նկատողութեան առնելով Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան կողմէ մատուցուած տեղեկագիրը, զայն քննած եւ միեւնոյն ատեն հարկ դատած էր տեղւոյն վրայ քննել Ազգ. Հիւանդանոցի հաշիւները. Եւ Տնտես. Խորհուրդը իր անդամներէն Բարսեղ Աւետիսեան, Լեւոն Տեմիրճիպաշեան եւ Եդուարդ Շիրինեան էֆ.ներու պաշտօն յանձնած էր: Այդ Մարմինը իր քննութիւնը աւարտելով՝ տեղեկագիրը երէկ յանձնեց Տնտես. Խորհուրդին, կարեւոր տնօրինելու համար:

Ահաւասիկ այդ տեղեկագիրը.—

Պատ. Տնտես. Խորհրդոյդ յանձնարարութեան համաձայն, Ս. Փ. Ազգ. Հիւանդանոցի 907 տարւոյ հաշիւներուն քննութիւնը կատարած ըլլալով, ներկայիս կը յայտագրեմք մեր քննութեանց արդիւնքը։

Հասոյթները, մեծ մասամբ պատահական, թեթեւ յաւելումներ կամ նուազումներ կրած են պարագայից բերմամբ։ Մոմատան, սիկարի թուղթի և լուցկիի հասոյթները սակայն՝ գրեթէ կայուն վիճակ մը ունին և հեռի են գոհացուցիչ ըլլալէ։ Հասոյթի սոյն աղբիւրները կրնան աւելի առատահոս ըլլալ՝ եթէ բարեփոխուին հակակշռի արդի եղանակները, որոնք անբաւական են։ Նախորդ Պատ. Տնտես. Խորհուրդը առ այդ առաջարկութիւններ ըրած է, զորս կարելի է— նոյնութեամբ կամ յարմարագոյն փոփոխութիւններով—առաջարկել Պատ. Հոգաբարձութեան կողմէ մոմատան գործառնութեանց հսկող պաշտօնէին տրուած հրահանգը և սիկարի թուղթի և լուցկիի վաճառմանց յանձնառու Մարտիկ էֆ. Շիրինեանի հետ կնքուած պայմանագիրը։

Ծախուց մէջ աչքի զարնող խոշոր գումարն է ընդհանուր պաշտօնէից վճարուած տարեթոշակը, որ Որբանոցի ուսուցչական խումբին վճարուած տարեթոշակին հետ, կը հասնի մօտաւորապէս 4000 օսմ. ոսկիի։ Սոյն գումարը, որ ամբողջ ծախուց մէկ երրորդ մասը կը կազմէ, պէտք է զեղչել ջանալ։ Եւ հաւանականաբար կարեւոր խնայողութիւն մը ձեռք կը բերուի, եթէ Պատ. Հոգաբարձութիւնը յօժարի անաչառ եւ խիստ քննութեան մը ենթարկել պաշտօնէից թիւը՝ բաղդատմամբ պէտքերուն, անոնց աշխատութեան չափը եւ փոխարէն վճարուած թոշակաց քանակը, ինչպէս նաեւ անոնց ձեռնհասութիւնը եւ պարկեշտութիւնը։ Այս տեսակ քննութեան մը պէտքը զգալի է։

Հաշիւները կրկնատոմարի դրութեամբ կանոնաւորապէս արձանագրուած են, օրհաշիւին և մայր տոմարի մէջ։ Կան սակայն հաշուական մէկ քանի անճշդութիւններ, զորս պէտք է ուղղել։ Այսպէս «պահեստի գումար» անուն հաշւոյն պարտքին կողմը նշանակուած է 5.505.50 ղշ.ի գումար մը, որ կէտրիկի մը կէս բաժինին գնահատուած արժէքէն պակաս ծախուած ըլլալէն առաջ եկած տարբերութիւնն է, և սոյն գումարը՝ հաշուեփակի առթիւ՝ փոխադրուած է ելից կողի պարտքին, իբր թէ ըլլար գոյք մը կամ պահանջք մը, մինչդեռ ըստ կանոնի նոյն գումարը, իբր վնաս մը, պէտք էր որ «զէն ու շահի» մէջ միայն տեղ ունենար։ Եւ արդէն «պահեստի գումար» անունով այդ հաշիւը գոյութեան իրաւունք չունի Հիւանդանոցի տումարներուն մէջ։ Պահեստի հաշիւը կը գոյանայ ո և է հաստատութեան կամ ընկերութեան մէջ — նախապէս որոշուած պայմանի մը համեմատ — հասոյթին կամ զուտ շահին այսչափ առ հարիւրովը, որ կը բաղկանայ նոյն հաստատութեան կամ ընկերութեան գոյք կազմող հնչուն դրամէ կամ արժէքաւոր թղթերէ, մինչդեռ Հիւանդանոցի պահեստի հաշիւը կը ներկայացնէ

1. 39,678.25 ղշ. անցեալ 1906 շրջանի հասոյթներու առաւելութիւնը։
2. 54,000 » Արհեստ. վարժարանի խնամակալութեան պահանջքը։
3. 32,400 » Կովերու գնման համար եղած նուիրատուութիւնները։

126,078.25 ղրուշ համագումար, որ հաշուեփակի ատեն պարտական եղած է ելքի կողին։ Եւ որովհետեւ սոյն գումարները պահուած չեն և մատակարարութեան անցած և ծախսուած են, «պահեստի գումար» հաշիւը կ'ըլլայ անուանական, հետեւաբար անտեղի։ Այդ ձեւով եթէ Պատ. Հոգաբարձութիւնը ուզած է Արհեստ. վարժարանի խնամակալութեան պահանջքը և կովերու գնման համար եղած նուիրատուութիւնը ուրոյն արձանագրել, հարկաւ այդ գումարները իրենց յատուկ հաշիւները ունեցած են ժամանակին, պէտք էր այդ հաշիւները, ցորքան կարգադրուած չեն, իրենց անուններով փակել և բանալ շարունակ։

Աւելորդ և անտեղի է նաեւ «Հիւանդանոցի բացը» անուն հաշիւը, որուն պարտքին կողմն են

1. 77,567.25 անցեալ 1899էն 1905 մատակարարութեան բացը։
2. 16,200 Նազլեան կտակի գումարը որ մատակարարութեան խառնուած է։
3. 10,800 Արզումանեան կտակի գումարը, որ մատակարարութեան խառնուած է։
4. 243,597.25 Հիւանդանոցի Գ. Թեւի շինութեան առթիւ 906ի մէջ եղած ծախքը և
5. 67,647.75 անցեալ 907 տարւոյն բացը։

415,812.25 ղրուշ համագումար, որ ամբողջութեամբ փոխադրուած է հաշուեփակի առթիւ ելից կողին պարտքին կողմը, որ կը ներկայացնէ գոյք և պահանջք (actif)։

Եթէ, ըստ կանոնի, սոյն գումարները միայն «մատակարարութեան» հաշւոյն մէջ, քանի որ մատակարարութեան խառնուած են արդէն, Հիւանդանոցի իրական բացը որոշ կ'երեւար, վասն զի ղրշ. 415,812.25ի վերի գումարէն՝ որ անցած է ելից կողին պարտքին, զեղչելով ղրշ. 126,078.25ի պահեստի գումարը, որ անցած է ելից կողին պահանջքին և ղրշ. 289,734ի մնացորդին վրայ աւելցնելով ծախուած կէտրիկին կէս բաժնին վնասը ղրշ. 5,505.50, որ նոյնպէս ելից կողին պարտքին կողմը անցած է իբր պահանջք, ղրշ. 295,239.50ի գումար մը կ'ունենանք, որ է Հիւանդանոցին իսկական և իրական բացը և ոչ թէ ղրշ. 67645.75 միայն, ինչպէս ցոյց տրուած է։ Հետեւաբար «վիճակ»ն ևս կը վերածուի ղրուշ 2,260,330.50— ղրշ. 295,239.50=ղրուշ 1,965,091ի։ Կը թուի թէ Պատ. Հոգաբարձութիւնը խոհեմութիւն համարած է Հիւանդանոցի իրական բացը յայտնապէս չցուցնել և այդու պատասխանատուութենէ խուսափիլ, զի վերջապէս պատասխանատուութիւն մը ստանձնած է՝ Հիւանդանոցի Գ. Թեւին յաւելուածական շինութեանց յատկացնելով աւելի քան 2000 Լ. Օ.ի գումար մը, առանց նախապէս Պատ. Տնտեսական Խորհրդոյ բացատրելու այդ շինութեանց կարեւորութիւնը, և ըստ օրինի ստանալու հարկ եղած արտօնութիւնը։ Թերեւս բացառիկ հանգամանքութեամբ մը ծախսուած նոյն գումարը հայթայթելով՝ Պատ. Հոգաբարձութիւնը պատասխանատուութենէ ազատ մնայ մասամբ։

Հիւանդանոցի հասութից, ծախուց և հաշուոց վերաբերեալ մեր ներկայ դիտողութիւնները համառօտիւ պարզելէ յետոյ, կ'առաջարկենք հաղորդել զանոնք Պատ. Հոգաբարձութեան և հրաւիրել զինքը նկատողութեան առնել և ուղղելու նաեւ հաշուական անճշդութիւնները, և եթէ որ և է արդարացուցիչ բացատրութիւն չունի տալիք, ըստ մեր դիտողութեանց ուղղուած հաշուեկշիռը ներկայացնել Պատ. Խորհրդոյդ ի վաւերացումն։ Սակայն եթէ Պատ. Խորհուրդդ կը կարծէ թէ այդու Հիւանդանոցի հաշուոց արձանագրութիւնը կ'ընդհատուի, կրնայ վաւերացնել 907 տարւոյ հաշուեկշիռը, ինչպէս որ է, պայմանաւ որ 908 շրջանին հաշիւները փակելէ առաջ Պատ. Հոգաբարձութիւնը պարտաւոր ըլլայ դիտուած անճշդութիւնները ուղղել Հիւանդանոցի տումարներու մէջ, և ըստ այնմ ներկայացնել փութով ի վաւերացումն 908ի շրջանին հաշուեկշիռը։

* * *

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.—Ռուսերէն Պաքու թերթին մէջ կը կարդանք. «Փետր. 7ին լուր ստացուեցաւ թէ՝ Նուխիի գաւառի Նիջ գիւղին մէջ 45 գիւղացիներ ձերբակալուեցան Հ. Յ. Դաշնակցութեան պատկանելու ամբաստանութեամբ։ Սարգիս Կոկոնեանց, որ 18 տարիէ ի վեր տաժանակիր աշխատութեան դատապարտուելէ յետոյ երկու տարի առաջ միայն ազատ արձակուած՝ կ'ապրէր Պաքուի մէջ, ձերբակալուեցաւ և հսկողութեան տակ Գանձակ տարուեցաւ։ Փետր. 5ին Բագուի բոլոր կասկածելի վայրերուն մէջ տեղի ունեցած են մասսայական խուզարկութիւններ. ձերբակալուած են մօտ 112 հոգի, որոնց շատերը ազատ ձգուած են անոնց ինքնութիւնը ստուգելէ յետոյ։ Բագուի ոստիկանութիւնը խուզարկելով քանի մը բնակարաններ՝ Մ. Ս. Առաքելեանի և Մ. Յ. Գրիգորեանի բնակարաններուն մէջ գտեր է անիշխանական գրուածքներ։

ՊԱՐՍԻԿ ազատական Սարդար Խան նախընթաց օր հեռագիր մը ուղղեր է Հ. Յ. Դաշնակցութեան Պոլսոյ պատասխանատու մարմնին և յայտներ է թէ մեծ յաղթութիւն մը տարած է Շահին զինուորներուն վրայ։ Սարդար Խան շնորհակալութիւն յայտներ է նաեւ Դաշնակցութեան որ իր տրամադրութեան տակ դրած է Դաշնակցական Ընկերներ, որոնք ամէն կերպով օգտակար կը հանդիսանան Պարսկաստանի ազատագրման գործին մէջ։

ԿԵԴՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ Խնամակալութիւնը ջնջած է, ինչպէս անգլիերէն և գերմաներէն լեզուները, նոյնպէս երաժշտութեան դասը և այս առթիւ խնամակալութեան ու երաժշտապետ Չիլինկիրեան էֆ.ի միջեւ ծագած անհամաձայնութեան մը հետեւանքով, այս վերջինը հրաժարած է։

ՕՍՄ. ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ անդամ Գր. էֆ. Զօհրապ, Հայ-Հռոմէականներու Կ. Պատրիարքին դիմումին վրայ, յաջողած է համաձայնութեան մը գալ Պետական Խորհուրդին հետ և փրկել Հայ-Հռոմէական հասարակութեան մէկ գետինը, որուն կարեւոր մէկ մասը Շուրայի Տէօվլէթի նախապէս տուած վճռին հետեւանքով իբրեւ ճամբայ պիտի ձգուէր, ուրկէ մօտ 6000 ոսկիի վնասի մը պիտի ենթարկուէր նոյն հասարակութիւնը։

ԽՆՈՒՍԷՆ կը գրեն մեզ փետր. 5 թուով.— Կարեւոր հարցը որ ներկայիս մանաւանդ գաւառացի հայութեան ուշադրութիւնը կը գրաւէ սա է. ի՞նչ բարիք բերաւ մեզ Սահմանադրութիւնը։ Նորէն «Տիրող ազգ» ու «ՀՊԱՏԱԿ»?? ահա՛ յեղյեղուող ու փառաբանուող սիրական բառերը մեր կրօնամոլ Թուրք հայրենակիցներուն, որուն փողը նոյն իսկ հզօրապէս կը հնչուի օսմ. մամուլին մէջ։ Մէկ երկու շաբաթի հրատապ եղբայրացումներ, ճառախօսութիւններէ, գիրկընդխառնումներէ ու համբոյրներէ վերջ քողը վերցուեցաւ, վարագոյրը վար առնուեցաւ ու… կեղծիքը դուրս ելաւ։ Թուրք մամուլը սկսաւ հերքել գաւառներէ հասած բոլոր ճշգրիտ թղթակցութիւնները, որոնք տխուր նկարագրութիւնն են գաւառի հայուն անել վիճակին. Վէհիպ պէյեր սկսան համիտաւնութեան գաղափարը փառաբանել բանիւ ու գործով, հայուն բողոքները կրկին անլսելի մնացին, հայակուլ և գզողանող պաշտօնեաներ աստիճանի բարձրացում ունեցան, սահմանադրական վարչութեան տակ քանի մը հայեր զո՞հ գացին ռէաքսիոնէր տարրին, որ չի հաճիր տեսնել հայը ազատ ու իրեն հաւասար… Ու գիտէ՞ք այս ամէնէն վերջ այժմ ի՞նչ կընեն գաւառներու մէջ մեր Թուրք ու Քիւրդ հայրենակիցները… կը զինուի՜ն հայերը և տեսէք թատերգութեան մէկ ղաւեշտական դրուագը, արգելք կը յարուցանեն պաշտօնապէս հայուն դէմ որ զէնք չի գնէ և ինչպէս որ Մակեդոնիոյ մէջ մարթինի հրացան կը բաժնուի իսլամներուն որպէս զի զիրենք պաշտպանեն… քրիստոնէից դէմ, հո՛ս ալ արարատ աշխարհի առջեւ թոյլ կը տրուի որ զինուին… կեցցէ՛ այսօրինակ սահմանադրութիւնը և հաւասարութիւնը։ Այլ առակ լուարուք. անցեալ օր տեղիս Սրբազան Առաջնորդը միւթասարըֆ փաշային կը նկարագրէ Խնուսի հայութեան վիճակը և կը յայտնէ թէ 7 անձեր անօթի մեռած են։ Գիտէ՞ք ի՞նչ կ'ըսէ փաշան. այդպէս բան չկայ. մենք չենք կրնար հաստատել։ Հայր սուրբը կը յայտնէ որ Աւետարանի վրայ պատրաստ է երդուննալու թէ 7 հայեր սովամահ եղած են, սակայն ո՞վ կընդունի հայուն երդումը։ Հայր սուրբը կը յայտնէ թէ ժողովուրդը անյոյս է. անօթի կը կը մեռնի, պէտք է միրիին կողմէ ցորեն բաշխուի, սակայն սա պատասխանը կ'ըստանայ. «ցորենը զօրքին համար է միայն»։ Մէկ կողմէն խոստում կ'ըլլուի կեդրոնական Պոլսոյ կառավարութենէն որ ուտելիք ու սերմնցու բաշխուի գաւառի սովամահ հայութեան, միւս կողմէն կը մերժուի. կատակերգութիւն չէ՞ սա…։

ԲԱԲԵՐԴԷՆ փետր. 12 թուով կը գրեն. «Այսօրերս մեծ և տենդոտ գործունէութիւն մը կը տիրէ Բաբերդի հայ հասարակութեան և առաջնորդարանի մէջ։ Տուրքերու, մանաւանդ զինուորական տուրքին հարցն է որ ինչպէս ամէն տեղ, նոյնպէս և հոս գոտեմարտի առիթ տուած է կառավարութեան և ժողովրդի միջեւ, և պէտք է ըսել որ թաղապետները, ժողովրդի պահանջումով, մեծ քաջութիւն ցոյց տալ կը պատրաստուին հակառաջարկ մը ներկայացնելու խնդիրին մէջ։ Կառավարութիւնը կը պահանջէ զինուորական տուրքերու բաշխում, իսկ ժողովուրդը կը յայտնէ զինուոր տալու իր պատրաստակամութիւնը։ Մէկ կողմէ, սպառնալից համոզումներ և անընդհատ պահանջումներ, միւս կողմէ դիմադրութիւն և մերժում։ Պէտք է խոստովանիլ միեւնոյն ժամանակ թէ Պարգեւ վրդ. ալ «բաւական» քաջութիւն ցոյց կուտայ այս պարագայիս։ Սեւին սեւ և ճերմակին ճերմակ ըսելու է։ Ինչո՞ւ չէ, վերջապէս ան ալ բարի տրամադրութիւններ ունի, եւ կրնա՞յ չունենալ, երբ կը զգայ թէ երկաթէ Պատրիարքին Արգոսեան աչքերէն անկարելի է խուսափիլ։ Մենք կը ծափահարենք այս դիմադրութիւնը, ո՛ր կողմէ ալ եկած ըլլայ ան։ Պարգեւ Վ.ի քաջութիւնը յիշատակելով մանաւանդ ձիկրաչէնցիներ մուլթէզիմները համոզելու և զանոնք վստահեցնելու խնդրոյն մէջ։ Ձիկրաչէնցի մուլթէզիմները, ցաւալի է ըսել որ փոխանակ ազգին շահերը պաշտպանելու, առաջնորդարանէն ապահովագիր մը կը պահանջեն. «վերջը, չարութիւն մը չըներ» ըսելով։ Մե՜ղք, ամօթ, ապուշ արարածներ։ Ուրիշ ո՛ և է մարդ, Պարգեւ վրդ.էն, տեղ չպիտի կրնար բնականաբար անտարբեր մնալ այդ խնդրոյն մէջ, և ըսաւ Պարգեւ վրդ.ը, ինչ որ կը պահանջուէր։ Կը գովենք Պարգեւ վրդ.ի այս ընթացքը, մաղթելով միեւնոյն ժամանակ որ ան ողջ մտութեամբ ըմբռնէր ամէն քննադատութիւն և գովեստ իր պարագային համեմատ։ Այն գրիչը, որ կը քննադատէ, պատրաստ է ի հարկին գովել և փոխադարձաբար. սա կը պահանջէ ճշմարտութիւնը։»

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ.— Կեդր. վարժարանի ուսանողութեան կողմէ կազմակերպուած ցերեկոյթը վարժարանին մատենադարանին ի նպաստ՝ տեղի կ'ունենայ 22 փետր. կիրակի, կէսօրէն վերջ ժամը 1ին (Ը. Ե.) Կեդր. վարժարանի ամփիթատրոնին մէջ։ Պիտի ներկայացուի «Մեծ. Մուրացկաններ»էն գործողութիւն մը և տխուր ու զուարթ մենախօսութիւններ, պիտի երգուին ազգային նուագային խմբերգներ և մեներգներ, պիտի կատարուին գաւառական երգախառն պարեր և երկու մենկատակ։ Մուտք 5 դահեկան։

ՆԱԽՈՐԴ Պատրիարք Օրմանեան Ս.ի դէմ եղած ամբաստանութեանց քննիչ Յանձնաժողովոյ Ե. նիստը տեղի ունեցաւ այս առտու Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ։

ԳԱՒԱՌԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏ, 28 Յունվ.

Կացութիւնը.— Նախորդովս ծանուցուած՝ վախի երկրորդ շրջանն ալ թեեւ անհետացած, կասկածը կը մնա՛յ դեռ։ Մրկասիսեռի պօյքօթին անյայտ պարագան, իբր կարգին արդէն վերջ գտած, սոսկ պատրուակ մը եղաւ պաղութեան. ինչպէս գրած եմ անցեալ անգամ, յարաբերական նիզքին տրամադրութիւնները նո՛յնը կը մնան, և այս իրողութեան փոխադարձ գիտակցութեան վրայ յենլով, Ջարդի պարբերական այս տարաձայնութիւններն այլեւս տխուր նորոյթներ դարձած են, որոնք մեթոտիկ կերպով մէջտեղ կը ձգուին, երբ անուղղակի միջոցներ այժմէական էնթրիկներու յաջողութեան։ Բուն թելադրիչներու այս ուղղութենէն դատելով, հնար պիտի ըլլար պարզ պլըֆներ նկատել լուրերը, ամէն անգամ, և կարեւորութիւն չի տալ. բայց, ինչպէս ըսինք, խաւարամիտ ամբոխին տրամադրութի՛ւնը կայ, որով ամիսներ առաջ՝ անհագին քանակութեամբ զէնքեր գնուեցան, և որու հանդէպ ինքնապաշտպանութեան մղուող կողմն ալ ստիպուեցաւ պատրաստուիլ, նոյն ուղղութեամբ. ըսել է թէ՝ սա՛ կամ նա՛ էնթրիկին ի նըպաստ, համայնքներուն այս՝ խիստ փափուկ կացութիւնը շահագործողները, խաղալու ձեռնածութենէ աւելի վտանգաւոր դերեր ստանձնած են, որոնց հետեւանքը ենթադրուածէն աւելի աղետալի կրնայ ըլլալ, եթէ շարունակուին։

Նպաստից Յանձնաժողովին հաշիւն.— Տեղւոյս նախորդ տխրահռչակ առաջնորդ՝ պաշտօնանկ և փախստական Եզեկիէլ վրդ.ի 13 տարուան զեղծումնալից հաշիւներու քննութեան համար կազմուած յանձնախումբը ատենին իր վաւերական մանրամասնութեանց վրայ հիմնուած պաշտօնական ընդարձակ տեղեկագիրը տեղւոյս Առաջնորդարանին յանձնած էր, ուրկէ վաւերացուելով, Ազգ. Պատրիարքարան ղրկուած էր որ հարկ եղածը գործադրուի։ Հաշուեխոյս Եզեկիէլ վրդ.ի փախուստին հանդէպ արդար զայրոյթով համակուած Տիգրանակերտցին, հիմա ցաւագին զարմանք մը ունի, տեսնելով որ ցարդ ո և է լուրջ արդիւնք չէ ունեցած վերոյիշեալ տեղեկագիրը. Պատրիարքարանը չէ՛ հաճած բան մը ընել։ Արեւելք, անցեալներն իրաւամբ դիտել տուած էր թէ ինչո՞ւ Նպաստից Յանձնաժողովը չի հետապնդեր այս գործը, և Տիգրանակերտցիներուն սրտէն խօսած էր, պահանջելով անոր գործնական նկատառումն և կարգադրութեան փութացումը։

Ի նպաստ Մշոյ եւ Սասնոյ սովեալներուն.— Արձանագրելի նախաձեռնութիւնով մը, տեղւոյս Ս. Կիր. արական վարժարանի բարձրագոյն կարգի աշակերտները հանգանակութիւն մը սարքած են վարժարանին ընդհ. պաշտօնէութեան և ուսանողութեան մէջ, ի նպաստ Մշոյ և Սասնոյ սովահար քաջորդիներուն, որուն արդիւնքը մօտերս պիտի ղրկեն Պատրիարքարան։ Բաղդատմամբ պէտքին անհագնութեան, ո՛րքան ալ համեստ ըլլան այս կարգի նպաստները, առաւելապէս բարոյական տեսակէտով, երեւան կը բերեն, սակայն, ուշագրաւ հանգամանքներ։ Գութի ազնուացուցիչ թելադրանքէն զատ, որ յաւէտ մնալի գետին մը ըլլալու է մեր վարժարաններուն մէջ, այս տեսակ արարքներ՝ կը զգացնեն հոգեկան հաղորդակցութիւն մը նորահաս ուսանողութեան և ազգանուէր սովեալներուն միջեւ։ Ս. Կիր. սանուհիներէ՛ն ալ կը սպասուի նոյնը։

Դիտողութիւն մը.— Ցաւալի է որ բարեգործելու այս գեղեցիկ դրութիւնն իսկ՝ չմտածու բռնազբօսիկ ու վնասակար հանգամանքով մը կը ներկայանայ կարգ մը Ամերիկեան գոլէճներու մէջ։ Դիւրաբեկ սանուհիներուն արդէն իսկ չքոտի սնունդը կը կրճատեն եղեր, նպաստ մը գոյացնելու համար աւելցած դրամով։ Կը հասկնամ թէ կրնա՛յ պատշաճօրէն թելադրուիլ տղան կամ աղջնակը, որ ժամանակ մը զրկէ ինքզինքն իր խաղալիկներէն կամ անուշեղէններէն, նպաստելու համար կարօտեալներու. այս և այլ յարմարաւոր բարեգործական ձեռնարկները միշտ անպակաս ըլլալու են բոլոր վարժարաններուն մէջ. դաստիարակութեան ամէնէն գործնական մէկ մասը կը կազմեն անոնք։ Բայց ելլել սանուհիներուն նախաճաշը ջնջել, ճաշերը կրճատել, և սպասել որ անօթի ստամոքսով վայելեն իրենց բարեգործութեան գոհունակութիւնը և առաջադրին նոյնը գործադրել ապա, դպրոցէն դուրս ալ,— ասիկա քիչ վտանգաւոր չէ և ո՛չ նուազ ծիծաղելի պիտի ըլլար, եթէ արդիւնքը ցաւալի չըլլար։ Ուսանողը բարեգործութենէ խորշեցնելու, սոսկացնելու ամէնէն անվրէպ եղանակն է սա, զոր կը գործադրեն գոլէճներուն մէջ, ուր՝ ուսման յայտագիրը զարդարուած են հոգեբանութեան, տրամաբանութեան ու բնախօսութեան ճիւղերով, մինչդեռ մանկավարժական հոգեբանութեան ամէնէն տարրական պահանջումներուն իսկ կը հակասէ բարեգործելու այդ բռնազբօսիկ դրութիւնը, ուր ոչի՛նչ կայ տրամաբանական ու բնախօսօրէն իսկ արդարանալի։

Մեկնում ընկեր Մուրատի.— Վերջերս քաղաքէս մեկնեցաւ ծանօթ Դաշնակցական ընկեր Մուրատ, որուն Մուշէն ժամանումը ծանուցած եմ, ատենին, Արեւելքի և որուն հրապարակախօսութիւնները, մինչ ցեղերու համերաշխութեան շուրջ դարձող, լաւ տպաւորութիւններ սփռեցին ունկնդիր հասարակութեան մէջ, ներկայ [illegible] բողջներուն։

ԼԻՍԱՆԴՐ

ՊՈԼՍՈՅ ԲԵՄԸ

Ծանօթ ջութակահար Պ. Խլասոր Կօլտէնպէրկ այս կիրակի օրուան համար երաժշտական ու թատերական նուագահանդէս մը կազմակերպած է, որուն պիտի մասնակցին իր աշակերտները, Օր. Կօլտէնպէրկ, պալատան առաջին քօմիք դերասան Պ. Պօրկինի և ուրիշ արուեստագէտներ։

Նուագահանդէսը որ պիտի սկսի կէսօրէն յետոյ ժամը 2ին (Ը. Ե.) և տեղի պիտի ունենայ Սօսիէթա Օբէրաիա Իդալիանայի մէջ բարեգործական նպատակի մը յատկացուած է։ Նուագահանդէսէն յետոյ պարեր տեղի պիտի ունենան։ Տոմսակին գինն է 20 ղրուշ մէկ հոգիի համար։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԱՒՍՏՐԵՒՍԵՐՊ ՎԷՃԸ

ՍԵՐՊԻՈՅ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

ՊԵԼԿՐԱՏ, 4 մարտ (Պաշտօնական).— Երէկ կէս օրէն յետոյ, ռուսական դեսպանը իր կառավարութեան ծանուցագիրը յանձնեց Սերպիոյ արտաքին գործոց նախարարին։ Բեդերսպուրկի դահլիճին կողմէ եղած բարեկամական դիտողութեանց պատասխանելով սերպ կառավարութիւնը գոհունակութիւն յայտնեց մեծ տէրութեանց միջամտութեանը համար ի նպաստ եւրոպական ընդհանուր խաղաղութեան։ Իր կողմէ Սերպիա ամէն ինչ պիտի ընէ, ո և է վնաս չհասցնելու համար այդ խաղաղութեան և կը յայտարարէ թէ պատրաստ է տէրութեանց որոշումներուն հաւանելու։

ՍՕՖԻԱ.—Սերպիայէն հասած արժանահաւատ լուրերու նայելով, աւստրիական սահմանագլուխը ղրկուեր են Նիշի զօրագունդը, թնդանօթաձիգներու և հեծելազօրքի մէյ մէկ գունդ՝ Նիշէն Պելկրատ։ Քանի մը վաշտ հետեւակազօրք Նէկօտինէն ու Զաեէքարէն Սէմէնտրիա ուղարկուեր են։ Սերպիոյ հաշւոյն ձիու գնումներ կը կատարուին Ռուսիոյ մէջ, և 1500 ձի արդէն իսկ Օտեսայէն ճամբայ հանուած են դէպի Վառնա։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Ռէչ Բարիզէն հեռագիր մը կը հրատարակէ, որուն համաձայն, Ռուսիա Ֆրանսական կառավարութեան յայտարարեր է թէ սերպ կառավարութեան յղած իր վերջին ծանուցագիրը յանձնառութիւն մը կը ձեւացընէ, և եթէ Սերպիա չհաւանի այդ բանին, ո և է աջակցութիւն չպիտի ընծայէր՝ անոր։ Իր խմբագրականին մէջ Ռէչ ուժգնօրէն կը յարձակի Պ. Իզվօլսքիի վրայ։

ՊԵԼԿՐԱՏ.— Արտաքին գործոց նախարար Պ. Միլօվանօվիչ սերպ խմբագիրները իր մօտ հրաւիրելով ծանուցած է թէ սերպ կառավարութեան պատասխանը Ռուսիոյ կողմէ տրուած խիստ բարեկամական խորհուրդներուն, խաղաղասիրական ոգիով մը տոգորուած է որչափ որ կարելի է, նկատի ունենալով Սերպիոյ շահերը։ Հետեւաբար մտահոգութեան ո և է պատճառ չկայ, յարած է Նախարարը։

ՍԵՐԱՅԵՒՕ.— Աւքի առտուն, Կլավէչիչէի մօտ, սերպիական ափունքէն հրացաններ արձակուած են աւստրիեհունգարական պահակագունդի մը վրայ։ Այս վերջինը պատասխանեց, բայց արդիւնքը յայտնի չէ։ Պահակագունդէն ո՛չ ոք վիրաւորուած է։

ՄԱՏՐԻՏ.— Բօռեսբօնտանսիա տ'Էսբանիա թերթը կ'ըսէ թէ վառուած պատրոյգով ռումբ մը գտնուած է արքայական պալատան պատին մօտ։ Քանի մը հոգի ձերբակալուած են։

ՀՌՈՄ.— Իտալիոյ կառավարութեան որոշումով, իտալական նաւաբաժին մը Մարսիլիա պիտի երթայ, նախագահին հոն անցած ատեն ողջունելու համար զինքը։ Պ. Ֆալիէռ Մարսիլիայէն Նիս պիտի երթայ, ներկայ գտնուելու համար Կամպէթթայի ի պատիւ կանգնուած յիշատակարանին բացման հանդէսին։

ԼՕՆՏՕՆ.—Էտուարտ Թագաւորին Պիարից ուղեւորութեան առթիւ պաշտօնապէս կը ծանուցուի թէ բժիշկները խորհուրդ տուած են Էտուարտ Է.ի՝ մարտ և ապրիլ ամիսները Անգլիոյ մէջ չանցընելու առողջական պատճառներով։ Թագաւորը, բժիշկներու խորհուրդին վրայ, Պիարից ճամբորդութիւնը յետաձգած է. Ձեան փոթորիկը կը շարունակէ Պիրենեանց մէջ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ, Փետր. 19/4 Մարտ		
Օսմ. Թոն. Միացեալ 4 %	Օ. Ո.	103 16
Ամէնէն բարձր գին	»	103 22
Ամէնէն վար գին	»	103 02
Ռումելի Երկաթուղի գոց	Ֆր.	174 50
Ամէնէն բարձր գին	»	175 25
Ամէնէն վար գին	»	173 62
ԲԱՑՈՒՄ, Փետր. 20/5 Մարտ		
Օսմ. Թոն. Միացեալ 4 % Թ.Կ.	Օ. Ո.	103 26
» » ժամը 6ին	»	103 27
Ռումելի Երկաթուղի	Ֆր.	175 —
» » ժամը 6ին	»	175 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	430 —
Անատ. Երկթ. Պարտ. Ա. շարք	»	518 —
» » Բ. շարք	»	516 —
» » բժնթղթ.	Օ. Ո.	15 15
Շիրքէթի Խայրիէ	»	38 25
Շիրքէթի Խայրիէի Հիմնիէ	»	1 50
Օսմ. Ապահ. Ընկ.	»	4 15
Օսմ. Ծխախոտ		16 20
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		6 85
» ժուիսանս		3 30
» պարտաթուղթ		488 —
Թրանուէյ	Ֆր.	57 50
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.		813 50
Պալիա Գարաայտըն		429 —
Միթիլէն Պանքա	Օ. Ո.	4 30
Նէճիբ Փէօփա Թրամ. բժնթղթ.	»	2 —
Սալօնիքի Պանքա		120 —
[illegible]		27 —
» սովորական		23 —
Քարափ Իզմիրի		580 —
Լաւրիոն	Ֆր.	53 50
Զարթէքա	»	19 50
[illegible] հին		288 —
» » » նոր		253 —
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ		
Լոնտոնի վրայ չէք	Ղրուշ	110 20
Բարիզի » »	Ֆրանք	22 87½
Վիեննայի » »	Քուրոն	21 88
Պերլինի » »	Մարք	18 70

THE GLOBETROTTER SHOE

ԼԱՒԱԳՈՅՆ
ԿՕՇԻԿՆԵՐԸ,
ԱՐԱԳ
ԿԱՆԱՑ
ԵՒ
ՏՂՈՑ ՀԱՄԱՐ
Կը
Գտնուին
ԹԻՐԻՆԿ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
ՂԱԼԱԹԻԱ

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ

ՔԱՇՈՒԱԾ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 10ԻՆ

Թիւ	Օ. Ո.	Թիւ	Օ. Ո.	Թիւ	Օ. Ո.	Թիւ	Օ. Ո.	Թիւ	Օ. Ո.
126666	1000	1801	200	37260	200	125134	200	190238	200
146999	400	17685	»	102328	»	126185	»		
148370	400	31654	»	114661	»	130245	»		

100 օսմ. ոսկի շահող 50 թիւեր

1736	8041	37921	92519	113216	137999	150265	188428	198762	212162
2167	10310	52751	93365	116905	141726	154663	188539	202377	213348
5133	29943	60793	95324	118962	143039	174139	189934	205177	223061
5151	30123	61778	108960	128305	148833	182178	190385	207489	246818
6667	33468	70761	111062	131491	149692	184124	194018	208536	247610

40 օսմ. ոսկի շահող թիւեր

1427	27098	45331	63838	87576	113713	157153	174142	199441	231177
2250	28118	45728	64286	87782	114629	158003	174585	202290	236345
3316	29048	46643	68104	88636	116146	158366	175510	202556	237660
4177	29809	50188	68858	89077	117439	158502	177940	208008	241244
14908	30027	52557	69513	90766	121302	159396	182648	214293	241328
15884	34547	53082	71754	95343	123048	161042	185350	215370	242708
21208	37382	53579	73475	95522	123634	162300	189405	215513	245282
24644	39669	54773	74236	101231	126065	164636	189974	215826	245680
25372	40411	55626	76254	101818	131283	166322	190246	216368	
25750	41563	58590	79987	106678	133883	167510	190543	223866	
26090	43018	58800	81903	107939	139282	168974	194922	225011	(Շար.)
26205	44326	61252	85934	111591	146601	170848	195435	226164	
26306	44907	62811	87177	111712	148633	171173	196377	226240	

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ
ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Վերջին վիճակահանութեան 24000 թիւերը փետր. ամսուն մէջ հետեւեալ կերպով պիտի հանուին վեց օրեն:

Վեցերորդ օր 26 փետր. 1324, Հինգշաբթի

Հատ	Ոսկին 100ին	Գումար
1	1200000	1200000
1	500000	500000
1	400000	400000
1	300000	300000
1	200000	200000
1	100000	100000
2	40000	80000
10	20000	200000
50	10000	500000
125	4000	500000
207	800	165600
	200	720000
3600		
		4865600

Տոմսակները կը ծախուին Երկրագործական Պանքայի կեդրոնատեղին, կամուրջին մասնաճիւղը եւ սեղանաւորի խանութները:

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ազդ.— Հանր. Պարտքի վարչութիւնը պատիւ ունի ծանուցանելու Պէրութի թրամուէյի եւ ելեկտրականութեան օսմ. անանուն Ընկերութեան բաժնետէրերուն թէ իւրաքանչիւրը 500 ֆրանքնոց 1800 արժեթուղթերուն դրոշմատուրքը, թիւ 3001—4800, վճարուած ըլլալով, պարտաթուղթի տէրերը պարտին դրոշմատուրքի Ղալաթիոյ գրասենեակները ներկայանալ, ուր առանց ծախքի պիտի կատարուին հարկ եղած ձեւակերպութիւնները: 3—2

* * *

Ազդ.— 1325 ելմտական տարուան մարտ ամիսը մօտեցած ըլլալուն, երբ կը կատարուի ոգելից ըմպելի տուրքին առաջին վճարումը, Թողեալ Հասոյթներու Ընդհ. Տնօրէնութիւնը կը յիշեցնէ Կ. Պոլիս եւ շրջականները հաստատուած ոգելից ըմպելի վաճառողներուն թէ, այդ մասին պատրաստուած կանոնագրին 14րդ յօդուածին համաձայն, պարտին վաճառման տուրքը վճարեն փետր. ամսուն մէջ եւ արտօնագիր ստանալ: Նոյնպէս ոգելից ըմպելի վաճառողներուն կը ծանուցուի թէ յիշեալ կանոնագրին 10րդ յօդուածին վերջին հատուածին համաձայն, պարտին դիմել Կ. Պոլսոյ ոգելից ըմպելի Կեդր. Տեսչութեան եւ Հանրային Պարտքի Արնավուտգիւղի, Սարըեարի, Պէյքօզի, Սկիւտարի, Գատըգիւղի եւ Գումգաբուի գործակալութեանց, իրենց վաճառման արտօնագիրը նորոգելու համար: Անոնք որ յառաջիկայ Մարտ 1էն առաջ այդ արտօնագիրը չեն առած եւ ոգելից ըմպելի կը ծախեն առանց արտօնութեան, օրէնքին սահմանած կանոնական տրամադրութեանց պիտի ենթարկուին փետր. ամիսը լրանալուն պէս:

* * *

ԱԶԴ.— Օսմ. Հանր. Պարտքի վարչութիւնն աղի ճիւղին համար պէտք ունի. 1. Հարիւր քիլօ աղ պարունակելու չափ մեծ 400,000 կաննվիէ (ճիւթ) պարկ 46×26½ ինչէդ չափով եւ 2½ անգլ. լիպրա ծանրութեամբ: 2. Յիսուն քիլօ աղ պարունակելու չափ մեծ 200,000 կաննվիէ պարկ 28×23 ինչէդ չափով եւ 1½ անգլ. լիպրա ծանրութեամբ: Երկու մեծութեամբ այս պարկերը Լիվըրբուլ Իվիլ տեսակէ, եզերքները կապուած եւ խայծղան քսուած պիտի ըլլան եւ մէջտեղը 2 մատնաչափ լայնութեամբ կապոյտ գիծ մը պիտի ունենան: Յանձնումը պիտի կատարուի 1909 Յունիս ամսոյ մէջ Իզմիրի մէջ «բալյա»ով: Մատուցումները պիտի ղրկուին Օսմ. Հանր. Պարտքի Ընդհ. Տնօրէնութեան, կնքեալ պահարանով առ աւուրն մինչեւ 1909 Մարտ 1/14: Ապրանքին ամբողջ արժէքին 10%ին հաւասար երաշխաւորութիւն մը տալ պէտք է հնչուն դրամով, կամ Վարչութեան ծանօթ դրամական հաստատութեան մը արժեթուղթեր յանձնելով եւ կամ այդ հաստատութիւնն իբր երաշխաւոր ներկայացնելով: Պարկերուն նմոյշները փափաքողներուն տրամադրութեան ներքեւ կը գտնուին եւ փոխադրութեան ծախքերէն զատ 10 ղրշ. գանձելի նմոյշ մը կը ղրկուի այն վաճառատան որ խնդրանք մը կը ներկայէ այդ մասին:

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՈՆԻՔ
BANQUE DE SALONIQUE

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 10,000,000 Ֆր.

ՎՃԱՐ. ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին 8,000,000 Ֆր.

ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին 3,700,000 Ֆր.

ԿԵԴՐՈՆՆ Է ՍԵԼԱՆԻԿ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

Գավալա, Կ. Պոլիս (Ղալաթիա եւ Պոլիս), Մանաստըր, Սկիւպ եւ Իզմիր:

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՈՆԻՔ խնամով կը կատարէ Կ. Պոլսոյ, Եւրոպական Թուրքիոյ ու Ասիոյ եւ Եգիպտոսի հրապարակներուն, ինչպէս նաեւ միւս օտար քաղաքներուն վրայ քաշուած փոխանակագիրներ: Չէքերու հաշիւներ կը բանայ: Արժեթուղթերու վրայ փոխատուութիւններ կ'ընէ: Սակարանական հրամաններ կը կատարէ եւրոպական բոլոր հրապարակներուն վրայ: Չէքեր ու վարկագիրներ կը հանէ Թուրքիոյ եւ արտասահմանի բոլոր քաղաքներուն վրայ: Աւանդներ կ'ընդունի ի տես վճարելի եւ 3, 6, 9, 12 ամսուան պայմանաժամներով: Վերջապէս սեղանաւորական ամէն գործառնութիւններ կը կատարէ լաւագոյն պայմաններով: Պանք տը Սալօնիք փոքր վճարումներու համար ալ Խնայողական Սնտուկ մը ունի, շատ նպաստաւոր պայմաններով: 50—11

ԸՆԴՄԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑ 1909 ՏԱՐՒՈՅ
Ս. Փ. ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ

Հիւանդանոցիս սեփական 1909 տարւոյ Ընդարձակ Օրացոյցը հրապարակ ելած է պատկերազարդ եւ ճոխ բովանդակութեամբ եւ կը ծախուի Հիւանդանոցի Գրասենեակը եւ բոլոր գրավաճառաց քով:

Գինն է 10 ղրուշ:

ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԸ ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎՃԱՐՈՒԱԾ

50,000,000 Տրախմի

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ ԱԹԷՆՔ

Մասնաճիւղեր ունի Կ. Պոլիս եւ գրասենեակներ՝ Ղալաթիոյ եւ Պոլսոյ կողմը Լոնտոն, Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Սէլանիկ, Իզմիր, Պիրէոն, Բաղտատ, Վոլօ, Շիրա, Գալամաթա, Քանէ եւ Քանտիա (Կրետէ):

Դրամագլուխին եւ աւանդ ձգուած դրամին ու արժեթուղթերուն արժէքը, Օգոստոս ամսուն, կը հասնէր 260,000,000 տրախմիի:

Աթէնքի Պանքան կը զբաղի Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններով: Փոխատուութիւններ կ'ընէ վաճառքներու, արժեթուղթերու վրայ եւ Եւրոպական Թուրքիոյ վրայ քաշուած փոխանակագիրները կը զեղչէ:

Աթէնքի Պանքան հաշուընթացներ կը բանայ, չէքեր, վարկագիրներ կը հանէ, հեռագրական հրամանով վճարումներ կը կատարէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներ, ու եւ արտասահմանի մէջ: Սակարանական հրամաններ կը կատարէ, թէ՛ մեր հրապարակին եւ թէ օտար հրապարակներուն վրայ, յանձնարարներուն շատ նպաստաւոր կերպով:

Նաեւ փոքր վարձքի մը փոխարէն՝ արժեթուղթեր կը պահէ, աւանդի ձեւով եւ ուղղուած ատենը եւ առնելու պայմանաւ: Ամէն կարգի կտրոններ կը գանձէ եւ զեղչի գործողութիւններ կը կատարէ: Աթէնքի Պանքան հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ ապահովարկղներ, փոքր վարձքերով:

Աւանդի ճիւղ

Աթէնքի Պանքան իբր աւանդ կ'ընդունի դրամ եւ արժեթուղթ, ու տոկոսները վճարելով.

Ուղղուած ատեն դրամ քաշելու պայմանաւ. 3%

Վեց ամսուան համար 3½%

Մէկ տարուան » 4—

Երկու » եւ աւելի 5—

Աւանդ ձգուած դրամները կը վճարուին այն դրամով որով Պանքան ձգուած են: Տոկոսները կը վճարուին ամէն տարուան Յունուար 1ին եւ Յուլիս 1ին:

Մասնաւոր տետրակներ՝ 4% տոկոսով

Աթէնքի Պանքան իր յաճախորդներուն մէջ փոքր դրամատէրեր ունենալով եւ փափաքելով ամէն դիւրութիւն ընծայել, անոնց տրամադրութեան տակ կը դնէ մասնաւոր աւանդներու տետրակներ, որոնց մէջ կրնան արձանագրել առ առաւելն 100 ոսկիի աւանդ գումար մը: Այդ դրամը 4% տոկոս կը բերէ եւ մասնակի վճարումներ կը կատարուին, առնուազն ղրուշ 52 ոսկեպէս: 50—39

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ
ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ - ՖԵՐԱՅՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

ՂԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ

Դրամագլուխ 130 միլիոն ֆուրոն, ամբողջովին վճարուած:

Պահեստի գումարներ 38,000,000 ֆուրոնի չափ:

ԴԻՒՐԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Վճարումները ոսկեդրամով ըլլալու են: Յիսուն ղրուշէն վար վճարում չընդունուիր:

Վինըր Պանք-Ֆերայն այսօր հարիւրին 3½ տոկոս կը վճարէ 1000 ոսկիէն վար գումարներու համար, իսկ անկէ աւելի գումարներու համար՝ հարիւրին 3: Սակայն կրնայ տոկոսին սակը իջեցնել կամ աւելցնել տեղական լրագիրներու միջոցաւ 15 օր առաջ իմաց տալէ յետոյ:

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան ետ առնուիլ ամէն ատեն:

100 ոսկիէն վեր գումարները կրնան ետ առնուիլ գրաւորապէս ու կանխաւ ըլլալիք ազդարարութենէ մը յետոյ, հետեւեալ կերպով.

3 օր 100- 150 ոսկի գումարի համար

6 » 151- 200 » » »

10 » 201- 500 » » »

15 » 501-1000 » » «

30 » 1001 եւ անկէ վեր » »

Վինըր Պանք-Ֆերայն իրեն կը վերապահէ պանքան դրամ ունեցողներուն հաշիւը կարգադրել, ուզած ատեն վճարելով տետրակին պարունակած գումարը:

Վինըր Պանք-Ֆերայն խնայուած գումարը պարունակող տետրակ ալ կը յանձնէ անչափահասի անունով, բայց այդ պարագային, նշանակուած խնամակալը (վէլի կամ վասի) միայն իրաւունք ունի դրամը քաշելու: 50—43

Խնայողական Սնտուկէն զատ, Վինըր Պանք-Ֆերայն կը զբաղի նաեւ սեղանաւորական ուրիշ գործառնութիւններով:

ՊԱԼՔԱՆ
Առանձնաշնորհեալ ապահովագրական ընկ.

Դրամագլուխ եւ պահեստ Ֆրք. 9,500,000

Վերապահովագրական դրամագլուխ եւ պահեստ » 142,750,009

ՊԱԼՔԱՆ ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ հրդեհի դէմ ամէն տեսակ կալուածներ, Կ. Պոլսոյ եւ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ շատ դիւրամատչելի պայմաններով, իսկ իր միւս երկրորդ ճիւղը որ անմրցելի գիներով եւ պայմաններով օժտուած է, կը կատարէ կեանքի ապահովագրութիւն, ընտանեկան, մանուկներու, եւայլն եւայլն: 50—15

Ընդհանուր գործակալ Թուրքիոյ Խ. ՖՐԱՆԿԻՒԼՕՖ եւ Ընկ.

Պոլիս, Անանիասի խան

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

11,000,000 օսմ. ոսկի կամ 250,000,000 Ֆրանք դրամագլուխով

[illegible] Ղալաթիա

[illegible]

[illegible] Թիւ 247

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ ԵՒ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

[illegible]

Լոնտոն, Ատանա, Այտըն, Աֆիոն-Գարահիսար, Հալէպ, Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Էնկիւրի, Պաղտատ, Պասրա, Պէյրութ, Պրուսա, Դարտանէլ, Գավալա, Տէտէ Աղաճ, Էսկիշէհիր, Երուսաղէմ, Դամասկոս, Գօնիա, Լառնաքա, Լիմասօլ, Գաւիրէ, Մէրսին, Միտիլլի, Մանաստըր, Նիկոսիա, Ռոտոսթօ, Բոր-Սայիտ, Սելանիկ, Սամսոն, Սըվազ, Իզմիր, Տրապիզոն, Սուրիական Տրիպոլիս եւ Սկիւպ:

Որոշուած պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուով (ցանդ-գուրան) փոխատուութիւն կ'ընէ, արժեթուղթեր կամ փոխանակագիրներ (բոլիչա) պահեստ առնելով:

Փոխանակագիրներ կը զեղչէ: Թուրքիոյ եւ օտար երկիրներու գլխաւոր քաղաքներուն վրայ փոխանակագիրներ, չէքեր, վարկագիրներ եւ հեռագրական պատուէրներ կու տայ:

Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ, արժեթուղթեր եւ արժէքաւոր առարկաներ ի պահեստ կ'ընդունի ու կը պահէ:

Թուրքիոյ եւ արտասահմանի մէջ կտրոններ եւ փոխանակագիրներ կը գանձէ, սակարանական հրամաններ կը գործադրէ, զանազան տեսակ դրամներ կը փոխէ, կ'առնէ ու կը ծախէ:

Օսմ. Կայս. Պանքան իբր աւանդ կ'ընդունի, պահպանման փոքր վարձքի մը փոխարէն, ամէն տեսակ արժեթուղթեր, [illegible] կամ օտար, [illegible]: Արժեթուղթերը կը [illegible] մէջ [illegible] մէջ ([illegible]), որոնք [illegible]: Ընդունագիր մը կը յանձնէ, որուն մէջ նշանակուած են [illegible] մէջ եղած թիւերը:

Օսմ. Կայս. Պանքան պաշտօնապէս կը գանձէ, առանց միջնորդչէքի, աւանդ դրուած արժեթուղթերուն կտրոնները, Կ. Պոլսոյ մէջ վճարելի: Արտասահմանի մէջ գանձելի կտրոններուն համար չափաւոր միջնորդչէք մը կ'առնուի եւ օրուան փոխանակագինին համաձայն: Անոր տիրոջ հաշւոյն կ'անցուի պայմանաժամի կամ գանձումի օրուան փոխանակագինով:

Փոխանակագին գանձելու համար՝ աւանդ դրուած արժեթուղթերուն կտրոնները պայմանաժամէն 20 օր առաջ կը կտրուին:

Օսմ. Կայս. Պանքան իբր աւանդ արժեթուղթեր կ'ընդունի նաեւ իր արտասահմանի գործակալութեանց մէջ՝ Լոնտոն եւ Բարիզ, իր գլխաւոր մասնաճիւղերուն մէջ՝ Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Իզմիր, Պէյրութ, եւայլն, ինչպէս նաեւ իր գլխաւոր թղթակիցներուն մօտ՝ Աթէնք, Պէրլին, Ֆրանքֆորթ, Հռոմ, Վիէննա, եւայլն: Ցուցակներու [illegible] աւանդատուին տրամադրութեան տակ դրուած է. կամ իր հաշւոյն անցուած, Կ. Պոլսոյ մէջ: Այն յաճախորդները, որոնց արժեթուղթերը ի պահ դրուած են, կրնան իրենց խնդրանքին վրայ, զանազան տեղերէ տանիլ կամ իրենց հասցէին ղրկել տալ:

Օսմ. Կայս. Պանքան կը կատարէ սակարանական հրամաններ մեր եւ օտար հրապարակներու վրայ. գնում եւ վաճառում կը կատարէ կանխիկ կամ պայմանաժամով: Հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ, օրուան գնով, կարգ մը արժեթուղթեր, ինչպէս Բումէլիի երկաթուղիի, Եգիպտական Քրէտի Ֆոնսիէի [illegible] Պանքային պարտաթուղթերը, Օսմ. Ապահովագրական Ընկերութեան, եւայլնի բաժնեթուղթերը: Անմիջական կերպով յանձնելի են այս արժեթուղթերը:

Օսմ. Կայս. Պանքան կը ստանձնէ արժեթուղթերու վրայ ամէն գործառնութիւններ. փոխանակում, կտրոններու նորոգում, եւլն., մասնաւոր սակագին մը համաձայն: Օսմանեան եւ օտար արժեթուղթերու վրայ փոխատուութիւններ կ'ընէ հաշուընթացով եւ շատ դիւրաւոր պայմաններով: Իրենց պայմանաժամէն առաջ կը զեղչէ կարգ մը օսմանեան եւ օտար արժեթուղթերու կտրոններ: Իր սնտուկներուն մէջ գանձուած արժեթուղթերուն կտրոնները կը վճարէ, առանց միջնորդչէքի, ինչպէս 4% Օսմ. փոխատուութեան պարտաթուղթերու, 1901-1905ի 4% Օսմ. փոխատուութեան պարտաթուղթերուն եւ Քրէտի Ֆոնսիէի 6% փոխատուութեան պարտաթուղթերուն կտրոնները:

Օսմ. Կայս. Պանքան բաժին մը հաստատած է՝ Սակարանի արժեթուղթերուն վրայ տեղեկութիւններ տալու, անոնք Սակարանին մէջ ընդունուած ըլլան կամ ոչ: Այս տեղեկութիւնները ձրի կը տրուին:

Օսմ. Կայս. Պանքան կ'երաշխաւորէ ընդդէմ հարիւրին հարիւր վճարելէ առաջ եղած կորուստը, վիճակահանութեան միջոցաւ, [illegible] վճարման գինով: Ապահովութեան սակը, որ փոփոխական է, կը հաղորդուի ուզողին:

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

1892 Օգոս. 2/14 եւ 1320 Սեֆէր 20 թուակիր Ֆերմանով

Դիւան Ընկերութեան Կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Նազըլը խան, Հէզարէն փողոց, թիւ 14, Քօօբէրաթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն.

Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ.

Պոլիս, Մ. Ի. Սառօք, Շէյխ իւլ Իսլամ խան, Պահճէ Գաբու թիւ 10.

Պոլիս, Աստի պէյ եւ Ընկ. Վէզնէճիլէր փողոց.

Պոլիս, Պ. Ս. Այվէլօղլու, Էմին-Էօնիւ, Պահչէ Գաբու Իզմիր փողոց.

Գատըգիւղ, Աղեքսանդր Անաստասիատիս չուկայի հրապարակ.

Գատըգիւղ, Մ. Ա. Անդրիա, Մօտա ճառտէսի.

Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարքի.

Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Մեծ փողոց.

Շիշլի, Մ. Ի. Ռոսի, Պէօյիւքտէրէ ճատտէսի, թիւ 137.

Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիբեանց, թիւ 12 Թիւնէլ խան.

Մեծ Կղզի, Րէսուլ էֆ.

Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անկէլիտէս, շուկայի հրապարակ.

Սան Սթէֆանօ, Բէշէճեան էֆ.:

17 Գործակալութիւնք օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ:

ԼԱ ՄԻՒԹԻՒԷԼ ՏԸ ՖՐԱՆՍ Է ՏԷ ՔՕԼՕՆԻ
La Mutuelle de France et des Colonies

ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Պանք տը Ֆրանսի մէջ աւանդ ձգուած 60 միլիոն Ֆրանք

ԿԸ ԳՈՐԾԷ	ՊԵՏԱԿԱՆ ՔՕՆԹՐՕԼԻՆ տակ, 1905 մարտ 17ի օրէնքին համաձայն:
Կ'ԸՆԾԱՅԷ	ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ՄԸ ողջ մնացողներուն, եւ ԴՐԱՄՕԺԻՏ ու ՌԱՆԹ ՎԻԱԺԻՐ կ'ապահովէ, 15 տարիէն վճարելի ողջ մնացողներուն, մահուան պարագային երաշխաւորութիւններով:
Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ	Վճարումներ ԱՄՍԱԿԱՆ ՎԵՑ ՖՐԱՆՔԷՆ սկսեալ:
ԿԸ ԶԵՏԵՂԷ	ՊԱՆՔ ՏԸ ՖՐԱՆՍԻ ՄԷՋ իր յաճախորդներուն յանձնած դրամները, պետական երաշխաւորութիւն ունեցող արժեթուղթերու վերածելով զանոնք:
ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՈՒՆԵՑԱԾ Է	700 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔԻ, մինչեւ 1908 նոյեմբեր 30 իր երկու ճիւղերուն մէջ. ԿԵԱՆՔԻ ՈՒ ՄԱՀՈՒԱՆ

Տեղեկութիւն եւ կանոնագիր ձրիաբար կը տրուին

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Թիւնէլ խան, Ղալաթիա, Պէրշէնպէ Բազար

Ընդհ. Տնօրէն Օ. ԺԻՌՕ

Փորձառու եւ գործունեայ գործակալներ կը փնտռուին, որոնք պէտք է ունենան լաւ յանձնարարականներ ալ:

ԻՒՆԻՕՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ 1828-1829

1828 L'UNION DE PARIS

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ Ի ՓԱՐԻԶ 9, ՊԼԱՍ ՎԱՆՏՕՄ, 9

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ ՔԱՂՈՒԱԾՔՆԵՐ

Դրամագլուխ եւ պահեստ	329	Միլիոն Ֆրանք
1906ին գանձուած ապահովագին	30	» »
Մինչեւ 1906ի վերջը հատուցեալ վնասք	480	» »

Ինչպէս այս թուանշաններէն կ'երեւի, Ընկերութեան դրամագլուխին ու պահեստի գումարն է 329 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ որ հաստատ երաշխաւորութիւն մը կ'ընծայէ ԻՒՆԻՕՆի ապահովագրեալոց.

Արեւելքի համար մասնաւոր զեղչեալ սակացոյց. Նպաստաւոր պայմաններ՝ ան համեմատ կերպով աւելի ԳԵՐԱԶԱՆՑ քան ո՛ եւ է Ընկերութեան պայմանները: Ապահովագրութեան ամէն ձեւերը ամէնէն աժան գիներով, օրինակի համար՝ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ի ԴԷՊ ՄԱՀՈՒ, ԽԱՌՆ, ԴՐԱՄՕԺԻՏԻ, եւն. եւն.:

Ընկերութեան Դրամատունն է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

Թուրքիոյ եւ Արեւելքի Ընդհ. Տնօրէնութիւն

Ընդհ. Տնօրէն ՍԻՄՕՆ ԳԱՑՍԷՐԼԵԱՆ

Պետ ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Պոլիս, Սուլթան-Համամ, Քաթըրճը Օղլու Բասաժ:

Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ:

WILSON LINE
HULL-CONSPLE-NOVOROSSISK-ODESSA

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հուլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Նաւանուն	Թօնօ	Նաւանուն	Թօնօ	Նաւանուն	Թօնօ	Նաւանուն	Թօնօ	Նաւանուն	Թօնօ
[illegible]	1059	[illegible]	4611	[illegible]	1581	[illegible]	3709	[illegible]	1119
[illegible]	3507	[illegible]	938	[illegible]	3720	[illegible]	3557	[illegible]	1785
[illegible]	1541	[illegible]	2868	[illegible]	1600	[illegible]	1057	[illegible]	117
[illegible]	3277	[illegible]	1713	[illegible]	395	[illegible]		[illegible]	1908
[illegible]	1883	[illegible]	506	[illegible]	2354	[illegible]	3419	[illegible]	1322
[illegible]	1264	[illegible]	3464	[illegible]	3540	[illegible]	1988	[illegible]	1546
[illegible]	4481	[illegible]	1590	[illegible]	1080	[illegible]	4100	[illegible]	3387
[illegible]	1871	[illegible]	1641	[illegible]	1058	[illegible]	4086	[illegible]	1470
[illegible]	1887	[illegible]	954	[illegible]	2407	[illegible]	1535	[illegible]	242
[illegible]	1244	[illegible]	1828	[illegible]	1700	[illegible]	1637	[illegible]	1914
[illegible]	1094	[illegible]	849	[illegible]	1058	[illegible]	510	[illegible]	1389
[illegible]	2729	[illegible]	4583	[illegible]	3273	[illegible]	3329	[illegible]	2391
[illegible]	1881	[illegible]	3060	[illegible]	1643	[illegible]	1558	[illegible]	1950
[illegible]	4235	[illegible]	1142	[illegible]	3191	[illegible]	1618	[illegible]	1200
[illegible]	2905	[illegible]	1011	[illegible]	724	[illegible]	1789	[illegible]	
[illegible]	895	[illegible]	1666	[illegible]	1378	[illegible]	126	[illegible]	

Ընդհանուր վաճառատուն Հուլէն հոս հասած են.

Միխաօ շոգենաւը, նաւապետ Թորր:

Քաարքէլլօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօն:

Ընդհանուր վաճառատուն Հուլէն հոս կը սպասուին.

Քլարօ շոգենաւը, նաւապետ Պէլլինկ, ամսոյս 15ին:

Դիմել Գործակալներուն՝ Ճ. ՀՈՒՑ ԷՆՐԻՋՕՑ

Թիւ 22—24, Քէչէճիք Մէյլէթ խան, Ղալաթիա 19 50—38

ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՏԱՐԻՆԵՐԷ Ի ՎԵՐ ՃԱՆՉՑՈՒԱԾ Է

Միլքմէյտ Պրէնտ Սուիս Միլք

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՍՆՈՒՆԴՆ Է

Ամէն անոնք որ գործածած են այս կաթը՝ կ'ընդունին որ

ՄԻԼՔՄԷՅՏ ՊՐԷՆՏ ՍՈՒԻՍ ՄԻԼՔԸ

ԼԱՒԱԳՈՅՆ Է ՏՂՈՑ ՀԱՄԱՐ

ԿԵՆՍԱԿԱՆ՝ ԿԵՐԱԿՈՒՐԻ ՀԱՄԱՐ

ԵՒ ԱՄԷՆՈՒՆ ՕԳՏԱԿԱՐ

50—21

Cie RUSSIE

Navigaiion à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ

Փետրուար

Դշ. 5/18 Ինէպօլի, Սինօպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Րիզէ եւ Պաթում. կէս օրէն առաջ ժամը 10ին:

Դշ. 5/18 Օտեսա. Իրիկուան ժամը 4ին:

Եշ. 6/19 Իզմիր, Պիրէոն եւ Աղեքսանդրիա. ժամը 10ին:

Եշ. 6/19 Օտեսա. ժամը 4ին:

Ուր. 7/20 Սեվաստոբոլ. ժամը 10ին:

Շբ. 8/21 Օտեսա. ժամը 10ին:

Շբ. 8/21 Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիօս, Հռոդոս, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Թրիպօլի, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բոռ-Սաիտ եւ Աղեքս. ժամը 4ին:

50—50

Khedivial Mail Line

(Քէտիվիալ Մէյլ Լայն)

Շոգենաւային Ընկերթ.

Շաբաթական ամէնէն արագ երթեւեկը Պոլսոյ եւ Աղեքսանդրիոյ միջեւ

«Իսմայիլիա» շոգենաւը, նաւապետ Անտէրլէ, կիրակի, 7 մարտ 1909 (Ը. Ե.), կէս օրին Աղեքսանդրիայէն հոս կը ժամանէ. իսկ երեքշաբթի 9 մարտ 1909 կէս օրէն ետքը ժամը 3ին պիտի մեկնի Աղեքսանդրիա, հանդիպելով Իզմիր եւ Պիրէոն:

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻԾ

«Սաիտ» շոգենաւը Նաւապետ Ֆինտլէյ մարտ 10ին հոս համնելով, մարտ 13ին ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Կէլիպօլը, Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Սագըզ, Հռոդոս, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Սուրիական Տրիպոլիս, Պէյրութ Հայֆա, Եաֆա, Բորթ-Սաիտ եւ Աղեքսանդրիա:

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, քարափին վրայ, Մէյմէնէթլի խան, իսկ մասնաճիւղը՝ Պոլիս, Վալիտէ Սուլթան խան:

ՄՕՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող շոգենաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Սեգի	Նայլօզրիա
Միլօս	Էմէյսիա
Բափօս	Պուլգիրիա
Թեյպըր	Մօէրիս
Նարսօն	Ֆայլէյ
Նավարին	Ֆարօս
	Թիպր

Առաջին կարգի շոգենաւերը շատ հանգստաւէտ են, նաեւ մէջտեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, ելեկտրականութեամբ կը լուսաւորուին եւ կին ճամբորդներու համար սեղանատեղ ունին:

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ առաջնակարգ ճամբորդներ կ'առնեն բայց սեղանատեղ չունին:

Կ. Պոլսէ Լիվըրփուլ Ա. կարգի գին է 15

» » Բ. » » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց կամ Ղալաթիոյ մաքսէ հանելու համար՝ իրենց հրահանգները շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ:

Ամերիկայի եւ Եւրոպայի նաւահանգիստները առնելու համար ապրանքներ կ'ընդունուին:

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ եւ Ընկ. Գործակալք

Ռուսէօղլու խան, Պահչէ գաբու, Պոլիս

ՃԷՅՄՍ ՄՕՍ Ընկ.

50—41 31 Ճէյմս Սդրիդ, Լիվըրբուլ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԻԼԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ն. ՊԱՔԷ եւ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Մարտ 10ին, Ֆրիժի, Սեւ ծովէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Մարտ 10ին, Ֆրիժի, Մալթա եւ Մարսիլիա

Ա. կարգ Բարիզի համար 200 Ֆր.

» » Մարսիլիոյ » 160 »

Բ. » Բարիզի » 150 »

» » Մարսիլիոյ » 120 »

Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 Ֆր.:

Բ. կարգ 185.10 Ֆր. (Տիէբի ճամբով):

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թոփհանէ, քարափին վրայ:

15 50—47 Թ. ՌԸՔՈՒԼ

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՓՕՍԱՃԵԱՆ